

Treball de fi de grau

Títol

**Crisi de l'exhibició cinematogràfica a la sala:
"El cas de Mataró"**

Autor/a

Eva Torrent Fabregà

Tutor/a

Ludovico Longhi

Departament	Departament de Comunicació Audiovisual i de Publicitat
Grau	Periodisme
Tipus de TFG	Recerca
Data	01/06/2015

Full resum del TFG

Títol del Treball Fi de Grau:

Català:

**Crisi de l'exhibició cinematogràfica a la sala:
"El cas de Mataró"**

Castellà:

Crisis de la exhibición cinematográfica en la sala:
"El caso de Mataró"

Anglès:

The film exhibition industry crisis at movie theaters:
"The situation in Mataró"

Autor/a:

Eva Torrent Fabregà

Tutor/a:

Ludovico Longhi

Curs:

2015/15

Grau:

Periodisme

Paraules clau (mínim 3)

Català:

Cinema, tancament, sales, exhibició, crisi.

Castellà:

Cine, cierre, salas, exhibición, crisis.

Anglès:

Cinema, closing, movie theaers, exhibition, crisis.

Resum del Treball Fi de Grau (extensió màxima 100 paraules)

Català:

Aquest document investiga les raons per les quals moltes de les sales de cinema catalanes han hagut de tancar durant aquests últims anys. Es fa un anàlisi de l'evolució de les sales d'exhibició des de finals del segle XX fins a l'actualitat. Les dades obtingudes i les cinc entrevistes realitzades permeten reconèixer quines són les causes del declivi del cinema i aquestes s'exposen i es raonen en aquest document.

Castellà:

Este documento investiga las razones por las cuales muchas salas de cine catalanas han cerrado en estos últimos años. Se hace un análisis de la evolución de las salas de exhibición desde finales del siglo XX hasta la actualidad. Los datos obtenidos así como las cinco entrevistas realizadas permiten reconocer cuáles son las causas del declive del cine y éstas se exponen y se razonan en dicho documento.

Anglès:

This document investigates the causes why many catalan cinemas have closed in recent years. The analysis examines the evolution of film theaters since the end of the 20th century until nowadays. The data obtained from the study, as well as the five interviews, allow us to recognize the causes of the film exhibition industry decline.

Resum

Aquest Treball de Fi de Grau és una anàlisi sobre la situació de les sales de cinema catalanes. Es tracta, més concretament, de l'estudi de la situació de les sales d'exhibició de Mataró, la capital del Maresme. Tal com es pot llegir en el document, aquesta ciutat disposa només d'un cinema multisala, Cinesa, mentre que al centre de la ciutat, fins a principis del segle XXI hi havia tres sales. El canvi dràstic d'aquest panorama ha estat el motiu pel qual he volgut fer aquesta investigació.

El treball comença amb una explicació de l'evolució dels locals d'exhibició des dels inicis dels segle XX fins a l'actualitat, tant a l'Estat Espanyol com a Mataró. La segona part del document explica les raons per les quals molts cinemes han hagut de tancar durant els últims temps. I finalment es dóna unes possibles mesures que es podrien aplicar per solucionar el problema amb el que es troben les sales.

Gran part de la informació s'ha obtingut mitjançant les entrevistes a persones relacionades amb aquesta temàtica. Des del representant dels antics propietaris d'unes sales de cinema fins a la Directora del Gremi d'Empresaris de Catalunya. Totes les declaracions han servit per poder conèixer de prop la situació tan delicada en què es troba la indústria cinematogràfica. En canvi, les dades que he utilitzat per contextualitzar les explicacions les he extret d'estudis ja publicats.

En conjunt, el treball mostra la importància que té el cinema per a la cultura i l'economia d'un país. En canvi, els ciutadans, en general, no estem ajudant a millorar aquesta situació. No s'està cuidant al cinema i, per consegüent, les sales de cinema viuen una època de crisi profunda.

Índex

Índex	1
1. Introducció.....	3
2. Metodologia.....	5
3. Marc teòric.....	8
3.1. Resum històric del naixement de les sales de cinema	8
3.1.1 Dels pavellons cinematogràfics a les sales de cinema	9
3.1.2 El cinema del segle XX	10
3.1.3. Història de l'exhibició cinematogràfica a Mataró	14
3.2. Evolució de les sales de cinema a Espanya en el nou mil·lenni	16
3.3. El cinema al Maresme.....	20
3.4. Situació dels cinemes de Mataró	22
4. Estudi de les raons del tancament de les sales de cinema.....	25
4.1. Procés de digitalització	25
4.2. IVA cultural	28
4.3. Pirateria	30
5. Solucions per millorar la proposta cinematogràfica.....	33
5.1. Formació a les escoles	33
5.1.1. El cas francès	33
5.2. Lluita contra la pirateria.....	34
5.2.1 Campanya 2011- Música, Cine y Televisión en Internet	35
5.2.2 Campanya 2014, projecte educatiu:"Defiende nuestra cultura"	35
5.2.3. Mesures per reduir la pirateria	36
5.3. Revisió de l'IVA cultural	37
6. Conclusions	39
7. Bibliografia	42
8. Annexos	44
• Entrevista 1	44
Josep Soler - Representant de Josep Maria Coll, propietari dels antics cinemes de Mataró	44
• Entrevista 2	46

Pilar Sierra - Directora del Gremi d'Empresaris del Cinema de Catalunya	46
• Entrevista 3	50
Ramón Salicrú, President del Foment Mataroní	50
• Entrevista 4	53
José Manuel Tourné, Director General de la Federación para la Protección de la Propiedad Intelectual	53
• Entrevista 5	56
Borja de Benito, responsable de comunicación de la Federación de Cines de España	56

1. Introducció

El cinema forma part de la cultura, de la història i de l'economia d'un país. El cinema ensenya, emociona i, en general, agrada a gran part de la societat. Però actualment no viu una bona època. Estem immersos en l'era digital, en que prima la gratuïtat que proporciona Internet. Molta gent ja no està disposada a pagar per un producte que pot obtenir sense cap mena de cost. Per aquesta raó, s'ha perdut el costum de freqüentar les sales d'exhibició com a moment privilegiat d'oci. I, per tant, les sales veuen com cada vegada reben menys espectadors. A més, la ja imposada digitalització de les sales ha fet que s'hagi hagut d'invertir molts diners perquè aquestes no es quedessin enrere. Tots aquests factors han estat estudiats per redactar aquest Treball de Fi de Grau.

La tria del tema ve fonamentada pel meu interès per la cultura i, sobretot pel cinema. Formo part del 4,3% de persones que, segons l'últim Estudi General de Mitjans, va a veure alguna pel·lícula al cinema entre dues i tres vegades al mes. Volia estudiar per què la societat ha deixat d'anar al cinema i també volia conèixer la raó per la qual moltes sales han hagut de tancar.

Parteixo de la hipòtesi que les sales de cinema viuen una època de crisi i de decadència a causa de diversos factors. Un d'ells és que l'IVA cultural està a un nivell desorbitat i si aquest no es redueix les sales d'exhibició no podran baixar els preus. Amb l'anàlisi d'un cas concret pretenc corroborar la meva hipòtesi inicial o pel contrari descobrir quines són les raons reals per les quals el cinema i, sobretot, les sales cinematogràfiques estan en decadència.

Per a la realització del treball m'he centrat en un àmbit geogràfic concret, Mataró, la capital del Maresme. La tria d'aquest lloc ha estat bàsicament per la meua proximitat geogràfica amb la ciutat. Aquest fet m'ha permès observar en primera persona els canvis d'hàbits que hi ha hagut en el consum cinematogràfic durant els últims temps. I és que s'han patit unes transformacions importants molt evidents en l'oferta cinematogràfica de la ciutat durant la primera dècada del segle XXI. S'han tancat totes les sales de cinema del centre i actualment només segueix oberta la multisala que es va ubicar al centre comercial Mataró Parc. En aquest treball es podrà llegir el perquè d'aquesta fuga de sales cèntriques.

Però no només m'he centrat en la ciutat de Mataró sinó que també he contextualitzat el tema analitzant de manera genèrica la situació que es viu a Espanya i més concretament a Catalunya. Això ha estat perquè el que està passant a la capital del Maresme és una petita mostra del que passa a la resta de territori espanyol en general. Si he agafat dades espanyoles és perquè penso que un treball d'aquestes característiques no pot realitzar-se sense agafar com a referència la totalitat del país ja que hi ha aspectes que afecten a la situació cinematogràfica que no es poden abordar des de Catalunya. Aquest és el cas de l'IVA cultural, per exemple, que té molta incidència en la situació actual del cinema i que només pot canviar el govern espanyol.

Per escriure el treball m'he basat en documents ja publicats que m'han servit d'antecedents com ara la tesi doctoral *Distribución y exhibición cinematográficas en España. Un estudio de situación del negocio en la transición tecnológica digital* de Jéssica Izquierdo Castillo (2007). També he utilitzat com a referència el llibre *La exhibición cinematográfica en España. Cincuenta años de cambios* de José Vicente García Santamaría. Aquestes referències documentals m'han servit per l'anàlisi de la situació i per veure l'evolució que ha viscut el sector en els últims anys.

Per últim, gràcies a les entrevistes realitzades, un dels punts del treball consta d'unes possibles solucions que podrien ajudar a millorar la situació de les sales de cinema. La majoria de persones entrevistades coincideixen en quins són els problemes que té l'audiovisual en aquests moments. Per aquesta raó es pot arribar a pensar que si aquests es modifiquessin es podrien arribar a superar les dificultats actuals.

2. Metodologia

La metodologia emprada per a la realització d'aquest treball ha estat basada en un mètode de recerca qualitativa. Concretament, he fet una investigació de camp sobre la situació de les sales de cinema. Francis C. Dane defineix aquest tipus d'investigació com "la denominació general aplicada a una sèrie de mètodes d'investigació que inclouen l'observació directe d'esdeveniments d'ocurrència natural" [Dane, 1997:196]. En el meu cas els fets naturals que defineix Dane són les entrevistes. Aquestes han estat converses fluïdes en les que l'entrevistat, sense que gairebé li hagués de preguntar, feia un recorregut lògic per totes les qüestions que necessitava saber.

Si concretem més en la metodologia puc afirmar que m'he basat en l'observació sistemàtica que segons el mateix Dane "és un mètode d'investigació en el qual els d'esdeveniments són seleccionats, registrats, codificats en unitats significatives i interpretats per no participants" [Dane, 1997:201]. Aquest mètode està dividit en els següents punts:

- Selecció dels esdeveniments: En aquest apartat he seleccionat persones en comptes de fets. Concretament he buscat quines eren les persones més adequades per explicar-me el tema que m'interessava, he contactat amb elles i concertat una entrevista.

- Registre dels esdeveniments: Les entrevistes han estat o bé en persona o bé via correu electrònic. En el cas de les trobades cara a cara han estat enregistrades en vídeo. En canvi, les entrevistes fetes a distància han quedat enregistrades en el mateix correu.

- Codificació dels esdeveniments: Després de les converses amb les persones escollides he interpretat tot el que van explicar tenint en compte tota la informació que ja havia buscat sobre el tema.

- Interpretació dels esdeveniments: Aquest últim punt ha estat el darrer també en la realització del treball ja que després de la interpretació personal que he fet de les respostes dels entrevistats he anat afegint el que m'ha semblat necessari en aquest treball.

Així doncs, he entrevistat a persones relacionades amb el tema del tancament de les sales de cinema i amb altres experts que m'han ajudat a entendre les raons i conseqüències d'aquesta situació. Hauria estat un punt molt interessant entrevistar als

propietaris de Cinesa, l'únic cinema que actualment funciona a Mataró però això no ha estat possible.

Les preguntes que he fet als entrevistats han estat realitzades de manera específica per a cadascun d'ells. O sigui, no els he fet les mateixes preguntes a tots sinó que tenia una entrevista específica per a cadascú. Això és perquè cada persona té una implicació diferent amb el tema de la situació de les sales cinematogràfiques i per aquesta raó necessitaven una bateria de preguntes específica. L'única qüestió que s'ha repetit a tots ha estat la de "quin futur li augura a les sales de cinema". Tot i que els entrevistats tenien diferents implicacions amb el tema era interessant saber-ne les opinions perquè així jo podia veure els diversos punts de vista.

He fet un total de cinc entrevistes i podrien classificar-se en dos blocs. El primer, el de les persones relacionades amb el cinema a la ciutat de Mataró, Josep Soler i Ramón Salicrú. I d'altra banda, els entrevistats vinculats amb el cinema a tot el territori, Pilar Sierra, José Manuel Tourné i Borja de Benito. Concretament, les entrevistes que he fet i que apareixen en els annexos en aquest mateix ordre són les següents:

- Josep Soler, representant de la família Coll, propietària dels antics cinemes de la ciutat de Mataró. Les respostes de Soler han fet que pugui comprendre per què, després de molts anys de portar els cinemes del centre de la ciutat la família va decidir tancar-los.

- Pilar Sierra, Directora del Gremi d'Empresaris de Cinemes de Catalunya. Sierra parla de les dificultats que viu el món del cinema català i de quina funció fan des del Gremi per ajudar als exhibidors.

- Ramón Salicrú, President del Foment Mataroní. El Foment és un centre cívic que projecta pel·lícules que no són d'estrena i, ara per ara, és l'únic símil de sala de cinema que té el centre de Mataró. Salicrú explica en la seva entrevista com han hagut d'enfrontar-se a la digitalització de la sala i quina és la situació actual del seu "cinema".

- José Manuel Tourné, Director General de la Federació per a la Protecció de la Propietat Intel·lectual. Tourné ajuda a entendre la problemàtica de la pirateria i proposa algunes solucions per disminuir aquesta pràctica il·lícita.

- Borja de Benito, Responsable de Comunicació de la Federació de Cinemes d'Espanya. De Benito parla en nom de la Federació i comenta quines són les dificultats que viu el sector en aquest moment.

Una vegada fetes totes les entrevistes n'he fet el buidatge pertinent. A partir d'aquí, i després d'interpretar-ne els resultats, he inclòs les seves opinions en el treball.

He agafat només algunes de les seves respostes, les que he cregut més convenientes i que estaven més relacionades amb el tema.

Concretament, les cites de les persones vinculades amb la ciutat de Mataró les he incorporat en els apartats 3.3 i 3.4 perquè són els que tracten la situació de les sales de cinema a la capital del Maresme. La resta, les he anat incloent en els altres apartats del treball.

He integrat les indicacions obtingudes en les entrevistes amb un anàlisi del sector amb l'ajuda dels estudis que es presenten regularment sobre la situació cinematogràfica com és el cas de l'Estudi General de Mitjans que el duen a terme tres instituts: TNS Market Research, Random i Ipsos o bé l'Enquesta d'Hàbits i Pràctiques Culturals a Espanya que és una operació estadística elaborada pel Ministeri de Cultura i que pertany al Pla Estadístic Nacional.

3. Marc teòric

3.1. Resum històric del naixement de les sales de cinema

El cine nace tras un proceso investigador a partir de la fotografía y los distintos espectáculos basados en elementos visuales, como son los Dioramas, Panoramas linternas mágicas, bien conocidos en el Madrid del XIX, y que incluso funcionaron a la par que el cinematógrafo¹

Durant els últims anys del segle XIX es van anar creant les condicions necessàries perquè es projectessin imatges en moviment mitjançant diversos aparells. El naixement de les sales de cinema a Espanya es remunta a l'any 1896. Tot i que a Madrid l'any 1895, ja es va presentar el kinetoscopi de Thomas Edison durant la fira de Sant Isidre, va ser el 12 de març del 1896 quan es va fer la primera projecció pública d'imatge en moviment al circ Parish a Madrid. L'aparell que ho va fer possible va ser l'animatògraf- màquina que va sorgir del kinetoscopi -. Només dos dies després, també a la capital, es va dur a terme la primera projecció pública amb l'aparell cinematogràfic dels germans Lumière en un saló de l'Hotel Rusia. Així doncs, es considera que l'any 1896 és el del naixement oficial del cinema a l'Estat Espanyol.

Segons González, "La llegada del cine a Madrid nos muestra con gran claridad una de las características más significativas del espectáculo cinematográfico en sus inicios: una notable ambivalencia según sus destinatarios" [González, 2005:7]. D'una banda, el cinema que atreia a la gran majoria de persones era el de l'animatògraf que relacionava el cinema amb el circ. La projecció era un espectacle de fotografies animades que tenia la funció d'acompanyar les acrobàcies. També existia el cinema d'interès tecnològic, el del cinematògraf. Aquest aparell es va estrenar en un saló on anteriorment s'hi havia presentat noves tecnologies relacionades amb la fotografia. Per aquesta raó, aquest tipus de cinema atreia al públic interessat en els avenços.

A partir d'aquest moment a Madrid les projeccions van anar multiplicant-se progressivament però van augmentar, sobretot, la segona meitat de l'any 1896 i durant l'any següent. Es projectaven imatges en moviment en tot tipus de llocs. "El cine pasó a

¹ Martínez, J. (2001): Cómo llegó el cine a Madrid. *Artigrama*, 16, 25-38

formar parte de las atracciones de la mayoría de las salas de espectáculos de la ciudad: teatros, salones de variedades, jardines de recreo, restaurantes...Donde hubiese un escenario, se instalaba una pantalla" [Martínez, 2001:28].

A Barcelona el cinema va introduir-se el mateix any que a la capital espanyola amb el cinematògraf. Concretament es va inaugurar en un saló dels estudis dels fotògrafs Napoleón, el dia 10 de desembre.

3.1.1 Dels pavellons cinematogràfics a les sales de cinema

En un inici els teatres projectaven pel·lícules al final dels espectacles. Poc a poc, els films van arribar a convertir-se en l'atracció principal de les sessions fins a esdevenir l'únic espectacle. Per tant, es van haver de crear espais de projecció especialitzats pel cinema. Als eixos més importants de les ciutats s'hi van construir fins a 50 pavellons cinematogràfics amb capacitat per a 300 persones. Els pavellons de fusta van ser els predecessors de les primeres sales de fàbrica i van començar a desaparèixer a partir de l'any 1910.

La primera sala de cinema, tal com les coneixem actualment, es va construir l'any 1905, era el Coliseo Imperial. Més endavant es van inaugurar el Salón Madrid, el Príncipe Alfonso, el cine de la Encomienda i el Doré. L'arquitectura d'aquestes primeres sales s'adapta al nou espectacle tal com explica Martínez:

Edificios exentos, amplios en su interior sin necesidad de escenarios o palcos laterales con vestíbulos y reservados. Se trata de espacios que alberguen el mayor número de butacas posibles, con capacidad entre 500 y 1.200 localidades, donde van desapareciendo las diferencias entre generales y preferente. Las salas son rectangulares, sin pisos altos ni laterales, para que converja la atención hacia la pantalla²

I és que "los empresarios del sector y otros avisados hombres de negocios comprendieron que el futuro del espectáculo pasaba por dotar a las salas de unas óptimas condiciones de confort" [García, 2015:24].

² Martínez, J. (2001): Cómo llegó el cine a Madrid. *Artigrama*, 16, 25-38

En aquest context neixen les sales de cinema que van construir-se per l'estat espanyol fins a conformar una oferta cinematogràfica variada que ha anat reduint-se progressivament tal com s'explica en el següent punt.

3.1.2 El cinema del segle XX

Barcelona es converteix en la capital del cinema espanyol a inicis del segle XX. L'any 1914 és una de les ciutats del món que té més sales de cinema, concretament 139. Amb aquesta xifra se situa al mateix nivell que indrets com Berlín, París o Nova York.

Durant la primera part d'aquest segle es van anar construint sales de cinema per tot l'Estat. Es considera que l'etapa d'or d'aquest sector es troba entre els anys 1920 i 1960, tot i que podria estendre's fins l'inici dels anys 70. Podem parlar d'època gloriosa de les sales de cinema perquè les dades del Ministeri de Cultura així ho corroboren. L'any 1965, per exemple, el nombre de sales a Espanya era de 7.900 i rebien més de 400 milions d'espectadors.

És cert que a partir dels anys 50 ja es notava la pèrdua de competitivitat de les sales de cinema. "En esa época existía una cierta urgencia por renovar la experiencia cinematográfica, algo que comenzó con la primera proyección en *cinerama*, el 30 de septiembre de 1952, en el Broadway Teatre" [García, 2012:24]. Però fins ben entrats els 70 el cinema era un lloc on sociabilitzar-se.

A *Sociologie du cinema*, Sorlin explica la funció que van tenir les sales d'exhibició durant aquesta època daurada:

*Los locales cinematográficos han ocupado, por tanto, durante casi medio siglo un lugar privilegiado en el ocio de las masas; un lugar donde imperaba la "sociabilidad", y en el que era posible un encuentro o el reencuentro de las clases sociales.*³

A finals de la dècada dels 70 aquesta oferta cinematogràfica que hi havia a Espanya va començar a canviar. "Desde esta fecha hasta comienzos de la década de los noventa, el parque de salas español descendió de forma dramática y pasó de 7.761 pantallas en 1968 a 1.773 en 1994" [García, 2012:171]. Aquesta reducció de locals va afectar més a les zones rurals que a les urbanes. I és que en aquest període es van tancar

³ Sorlin, P. (1977). *Sociologie du cinema*. París: Aubier-Montaigne

el 73% de les pantalles ubicades en municipis amb una població menor als 50.000 habitants.

I en aquesta mateixa època, l'any 1992, comencen a canviar substancialment el format de les sales de tota la Unió Europea. Comencen a imposar-se les multisales en detriment dels cinemes tradicionals. I és durant aquest període dels anys noranta quan torna a millorar la situació de les sales d'exhibició.

Será justo en el año 1995 cuando se produzca el despegue real de la exhibición en España: el número de pantallas volvió a alcanzar la cota de las dos mil (2.108), hasta que alcanzó su techo en el año 2004, con 4.417 pantallas.⁴

En línies generals durant els anys noranta el sector va començar a patir un canvi pel que fa a la concentració empresarial. A les grans ciutats es va viure la situació que Fernández Blanco explica a continuació:

A pesar de la existencia de un número considerable de empresas, el sector de la exhibición cinematográfica se encuentra muy polarizado. En, 1992, 33 cadenas de exhibición, propietarias del 36% de las pantallas del país, percibían el 85% de la recaudación.⁵

Cuevas argumenta que durant aquella època es va dur a terme el pas de les sales tradicionals regentades per famílies a les sales propietat de grans empreses:

De este modo, el minifundismo empresarial de anteriores décadas cede paso a cadenas de exhibición de capital español como Cinesa, Yelmo Films, ACEC, o Hermanos Hernández. Estos circuitos de exhibición proporcionan al sector una cierta posición de fuerza frente a las distribuidoras.⁶

⁴ García, V. (2012): *La exhibición cinematográfica en España: cincuenta años de cambios*. Madrid: Ediciones Cátedra

⁵ Fernández Blanco, y (1998): *El cine y su público en España, un análisis económico*, Fundación Autor, Madrid

⁶ Cuevas, A. (1999): *La economía cinematográfica. La producción y el comercio de películas*, Cia. Audiovisual Imaginógrafo, SA, Madrid.

Durant l'última dècada del segle XX Espanya va viure tres etapes diferents en relació a la situació del cinema, segons explica García Santamaría en el llibre *La exhibición cinematográfica en España. Cincuenta años de cambios*.

3.1.2.1. Primera etapa: 1990-1995

"En España la década de los noventa comienza con tan solo 1.773 pantallas y un centenar de complejos de multisalas" [García, 2012:181]. Durant aquest període la indústria d'exhibició espanyola s'esforça per modernitzar-se i posar-se al nivell general d'Europa. Per aquest motiu es comencen a fer inversions en sales de cinema a les poblacions de més de 100.000 habitants. La modernització va donar lloc a la construcció de multiplexs i megaplex.

Són varies les diferències entre aquests dos models de cinemes. El primer té entre vuit i vint pantalles i, en canvi, els megaplex en tenen més de vint. Una altra diferència important és la que apunta Gamir:

Los multiplex ocupan, en general, establecimientos en las plantas superiores de los centros comerciales. Del mismo modo que el hipermercado constituye la locomotora principal de los comercios allí instalados, los multiplex comparten esta misma función de la que dependen los establecimientos de restauración y otras instalaciones de ocio presentes en el centro comercial. La fórmula del megaplex representa un salto cuantitativo y cualitativo: se trata de una concepción integral del ocio, independiente de la función comercial, en el que el cine se constituye en principal protagonista. Junto a él se emplazan las principales franquicias de restauración y otros establecimientos de ocio compartiendo un mismo inmueble o recinto así como los servicios asociados a éste: gestión de conjunto, promoción exterior, animación, vigilancia, aparcamiento, etc.⁷

⁷ Gamir, A. (2001): Del cine unipantalla al Megaplex. Transformaciones recientes en la industria de la exhibición cinematográfica en España. Anales de Geografía de la Universidad Complutense. 21;223-253

3.1.2.2. Segona etapa: 1995-1997

Tal com estava passant a països com Gran Bretanya, França o Estats Units, es van construir a l'Estat gran nombre de locals grans d'exhibició. Alguns dels multiplex i megaplex que es van obrir són aquests:

- UGC Cine Cité, a Méndez Álvaro (Madrid) amb dotze sales inicialment i després amb setze i 3.400 butaques.
- UCC La Rosaleda (Màlaga), amb dotze sales.
- Multicines Porto Pi, a Palma de Mallorca amb quinze sales i 2.660 butaques; multicines Llobregat amb catorze sales i 2.380 butaques.
- Cinebox Parque Corredor a Torrejón de Ardoz (Madrid) amb disset sales i 4.024 butaques.

Veiem doncs, la importància d'aquests nous grans cinemes per totes les regions de l'Estat Espanyol.

3.1.2.3. Tercera etapa: 1998-2000

Aquest final de segle suposa l'etapa de creació dels grans megaplex espanyols. "El número de pantallas creció en solo un año en 437, es decir, un 17 por ciento, la cifra más alta desde la década de los sesenta" [García, 2012:183]. Durant aquests tres anys es van inaugurar set locals d'aquest tipus, més del doble que en els vuit anys anteriors. García Santamaría assegura que l'any 1999 va ser l'any del gran canvi, de l'optimització de les sales cinematogràfiques:

Veamos algunos datos que apoyen nuestra hipótesis: Existe un notable incremento en el número de entradas vendidas pasando de 107,46 millones a 126,32 millones (17,5% más). La facturación aumenta un 22,1%, ascendiendo a 483 millones de euros. La frecuencia de asistencia al cine se incrementa de 2,68 a 3,15 (una de las más elevadas de Europa), lo que indica un empleo intensivo de la infraestructura cinematográfica. El gasto medio por persona en cine crece un 18,3%, desde 9,85 euros en 1998 a 12,05 euros en 1999 y a 13,05 euros en el año 2000. Y el número de espectadores aumenta un 17,5%.⁸

⁸ García, V. (2012): *La exhibición cinematográfica en España: cincuenta años de cambios*. Madrid: Ediciones Cátedra

Veiem com el final de l'última dècada del segle XX va deixar una bona situació pel que fa a les sales cinematogràfiques i en el punt 3.2 es continua explicant l'evolució d'aquesta situació a partir de l'inici del nou mil·lenni.

3.1.3. Història de l'exhibició cinematogràfica a Mataró

El cinematògraf va presentar-se a la capital del Maresme el dia 2 de febrer del 1897. La inauguració va ser tan sols un any després que es fes oficial el naixement del cinema a l'Estat Espanyol, tal com s'explica a l'apartat 3.1. L'aparell es va presentar dins d'un espectacle d'atraccions variades a la tarda al Teatre Euterpe i a la nit al Teatre Principal.

Les següents projeccions es van realitzar al cap de poc temps. La segona, el 7 de febrer i la tercera el mes de juliol del mateix any. Però la quarta projecció es va fer esperar un total de catorze mesos ja que va tenir lloc el setembre de l'any 1898.

A l'estudi de Manuel Cusachs, *Mataró i el cinema . 1897-1905* hi trobem explicada com va ser la implantació del cinema a la ciutat de Mataró:

A finals del segle XIX, abans i durant l'estiu de 1899 es van instal·lar a Mataró tres cinemes. El primer es va presentar al Saló del carrer Nou el 27 d'abril. El segon ho feia nou dies després al Cafè Peninsular de la Riera i el tercer, Salón Novedades, ho feia abans d'un mes d'aquest darrer al carrer Argentona.⁹

L'estiu de 1901 l'actor teatral Enric Borràs va instal·lar un animatògraf al barracot que hi havia en una de les places de la ciutat. Aquesta novetat va causar grans sensacions al públic i allà s'hi van estrenar pel·lícules com *La Cenicienta* o *Juana de Arco*. Entre els anys 1902 i 1903 es van anar projectant films al Teatre Principal. Tal com explica Cusachs "Durant el 1904 hem comptabilitzat quatre sales de cinema, si bé algunes de molt curta durada: Teatre Principal, Cinematògraf Parisien (Teatre Principal), Cinema Lyon (que pel gener del proper any es dirà Cinematógrafo Mataronés) i Casino Fènix"[Cusachs, 1992:10].

⁹ Cusachs, M. (1992): Mataró i el cinema. 1879-1905. Les beceroles del setè art a Mataró. *Fulls de Museu Arxiu de Santa Maria*, (44), 10-15

L'any següent s'inaugura el cinema La Maravilla. La sala canviarà dues vegades de nom; primer es dirà Cine Palacio de la Unión i després es rebatejarà com Cine Modelo. Aquest mateix any es considera que ja hi ha estabilitat a les sales de projecció mataronines, obtenen gran popularitat i als empresaris els surt rendible tenir una sala de cinema.

Poc a poc es van obrint sales cinematogràfiques a la ciutat i al 1920 Mataró ja compta amb set locals: Teatre Euterpe, Foment Mataroní, Gayarre, Clavé, Modern, Teatre Bosque (Monumental) i Centre Catòlic d'Obrers.

La situació va donar un gir quan va esclatar la guerra civil a l'Estat Espanyol. Però "el cinema i els espectacles seguiren funcionant fins, pràcticament, el mateix dia en què entraven les tropes franquistes a Mataró, el 27 de gener del 1939" [Cusachs, 1997:28]. La primera projecció que es va fer a la ciutat després de la guerra va ser el 20 de febrer i poc a poc l'exhibició mataronina va anar tornant a la normalitat. En el llibre *El cinema a Mataró 1939-1997* s'explica com era l'oferta cinematogràfica tot just acabar la guerra:

A finals del 1939, Mataró ja tenia sis sales de cinema: El Clavé i el Gayarre a la Rambla; el Modern, la Sala Cabañes i el Monumental a la Riera i el Foment al carrer Nou. La Sala Cabañes deixaria d'oferir cinema el 1942 per dedicar-se exclusivament el teatre. I el Monumental seria destruït per un incendi el 1946.¹⁰

Així doncs, durant els anys cinquanta les sales d'exhibició van viure una etapa d'auge perquè l'afluència dels mataronins al cinema anava *in crescendo*. De la mateixa manera que va passar a la resta d'Estat, Mataró també va poder gaudir d'uns anys daurats del cinema. Gran part dels mataronins volien anar a les sales a veure films i aquestes quedaven desbordades perquè "els empresaris decidiren posar en pràctica l'*overbooking*: vendre més entrades de les que podia admetre el local" [Cusachs 1997:101].

Entre els anys seixanta i setanta va canviar substancialment el panorama empresarial de les sales de cinema de la ciutat. Durant les primeres dècades de la postguerra l'empresa de Josep Serra era la que dominava el sector però poc a poc va

¹⁰ Cusachs, M. (1997): *El cinema a Mataró 1939-1997*. Sant Adrià del Besòs: Caps de Bou, 24

haver de tancar els seus cinemes. Cusachs explica com l'empresa Unicines, propietat de la família Coll, pren el control de les sales de cinema de la ciutat de Mataró:

*Unicines agafà el relleu i dominà, en pocs anys, pràcticament tots els locals de Mataró, si exceptuem el Foment Mataroní. Eren els darrers anys daurats del cinema a escala estatal i Mataró va viure l'aparició de noves sales i el tancament d'alguns locals entranyables.*¹¹

Amb aquest panorama la ciutat passa de tenir set sales de cinema a quatre. Després, Mataró es va quedar amb només tres locals d'exhibició l'any 1997, convertint-se aquesta en la primera vegada des del començament del segle XX que la ciutat tenia tan poques sales obertes. Tot i la poca varietat, totes rebien gran afluència d'espectadors. El representant de la família Coll, Josep Soler, explica que la gent que anava al cinema no només era de la ciutat sinó que també hi anava la gent dels voltants: de Caldetes, Vilassar i fins i tot d'Arenys de Mar.

3.2. Evolució de les sales de cinema a Espanya en el nou mil·lenni

Des dels inicis del segle XXI el nombre de sales de cinema a Espanya ha anat disminuint progressivament (Gràfic 1). L'augment d'aquest declivi durant els últims anys es pot atribuir als efectes de la crisi que va començar l'any 2006 a l'Estat Espanyol.

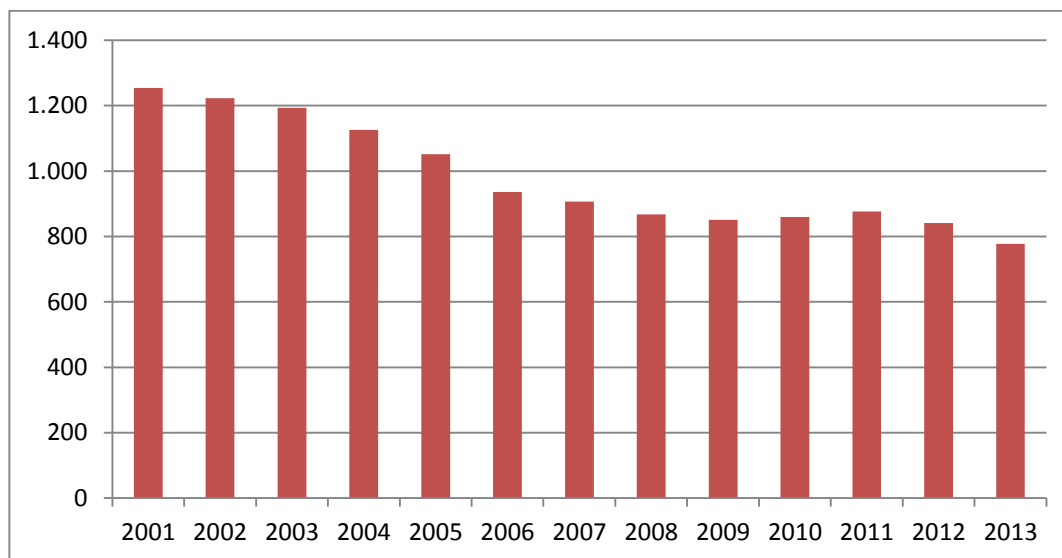
Taula 1: Evolució del nombre de sales de cinema a Espanya

Any	2002	2004	2006	2008	2010	2012
Nombre de cinemes	1.223	1.126	936	868	860	841

Font: Ministerio de Educación, Cultura y Deporte. Elaboració pròpia

En el gràfic 1 es pot veure de manera il·lustrada com ha estat aquesta reducció de nombre de sales de l'Estat Espanyol durant aquests primers anys del segle XXI. Les causes que han propiciat aquesta disminució poden ser moltes però l'aparició de nous suports tecnològics i els canvis d'hàbits dels consumidors són, a grans trets, els factors principals que han motivat aquest canvi de situació de les sales de cinema.

¹¹ Cusachs, M. (1997): *El cinema a Mataró 1939-1997*. Sant Adrià del Besòs: Caps de Bou, 24

Gràfic 1: Evolució del nombre de sales de cinema a Espanya

Font: Ministerio de Educación, Cultura y Deporte. Elaboració pròpia.

En concret, les causes principals d'aquest declivi a partir de l'any 2001 es deuen als factors que s'apunten a l'estudi que va demanar el sector audiovisual a l'empresa Ipsos Media CT l'any 2009¹²:

- Augment de la pirateria tant física com per Internet.
- Envelliment de la població. Segons *l'Estudio General de Medios* actualment el 65,8% dels espectadors de cinema tenen entre 14 i 44 anys.
- Noves formes d'oci i consum de la població jove: navegació per Internet, ús d'iPod, videojocs...

José María García Santamaría explica en el llibre *La exhibición cinematográfica en España* que les sales d'exhibició hauran de recórrer a "los videojuegos, el alquiler de locales para todo tipo de actos, las proyecciones privadas de diferentes eventos, la difusión de eventos deportivos y musicales y la publicidad en salas"[García, 2015:346] per tal de completar els ingressos que no es poden cobrir amb la projecció de films.

I aquesta previsió ja s'està complint. En l'apartat en el que es tracta la digitalització de les sales veurem com aquesta innovació ha permès que els cinemes puguin oferir altres productes que no són pel·lícules com òpera o partits de futbol.

¹² Ipsos Media CT (2009): *Informe y resultados. Hábitos y uso en el consumo del cine. Fase cuantitativa y cualitativa.*

Arribats a aquest punt veiem, sobretot, que el nombre de cinemes ha anat reduint-se durant els últims temps però el Ministeri d'Educació, Esports i Cultura mostra que el nombre de sales no ha deixat de créixer. Tot i que tenim menys cinemes hi ha 1.450 sales més. Per tant, els que han anat tancant són els cinemes tradicionals d'una sola sala i s'ha imposat el model de multicine normalment ubicat en els centres comercials, els anomenats "multiplex". També existeix un altre prototipus anomenat "megaplex", tal com s'ha avançat en el punt 3.1.2. Aquest model "es una evolución del anterior, solo que éste está ubicado aparte, con lo que el protagonismo para un asistente es el cine en sí, prescindiendo de otros comercios" [Manresa, Garrido i Marín, 2012:189]

Aquest model de negoci va consolidar-se entre els anys 2001 i el 2005 i durant aquella època "el mayor crecimiento de multiplexes en Europa lo registraron Gran Bretaña y España, con el 25 por 100" [García, 2015: 150]. L'any 2005 va suposar un moment d'inflexió pel que fa a l'exhibició cinematogràfica a tots els països del mon. Com veurem es van inaugurar un gran nombre de sales però "la tendencia general en recaudación y espectadores fue de claro descenso en todo el mundo, Estados Unidos incluido" [García, 2015:197].

Taula 2: Evolució sales d'exhibició

Any	2002	2004	2006	2008	2010	2012	2013
Sales	4.039	4.390	4.299	4.140	4.080	4.003	3.908

Font: Ministerio de Educación, Cultura y Deporte. Elaboració pròpia

Més endavant, ja a l'any 2007 "los grandes complejos de cine suponen más del 65 por ciento del total de pantallas, y si le sumásemos las de las multisalas de entre 5 y 7 pantallas, acumularían cerca del 90 por ciento de todas las pantallas españolas (ICAA, 2007)"¹³. L'Associació per a la Investigació de Mitjans de Comunicació (AIMC) va realitzar un estudi l'any 2014 que apuntava el següent:

¹³ Vicente, J. (2009). El futuro de la exhibición. La transformación de los complejos de cine en complejos de ocio. Recuperat el 25 d'abril de 2015 de <http://telos.fundaciontelefonica.com/telos/articuloexperiencia.asp?idarticulo=1&rev=78.htm>

Se aprecia una leve tendencia hacia cines con más pantallas pero salas más pequeñas con relación a 2013. La media de butacas por sala/pantalla pasa de 229 a 225 unidades en este último año y cada local tiene, en promedio 5,3 salas (dos décimas más que en 2013) ¹⁴.

Per tant, es corrobora aquesta tendència cap a la multisala però es redueixen les butaques per a cadascuna d'elles.

Tot i que la disminució del nombre de pantalles ha estat uniforme en tot el territori espanyol hi ha diferències entre les comunitats autònomes. La taula 3 mostra les tres comunitats autònomes amb més pantalles i les tres amb menor nombre de pantalles de cinema. Es pot comprovar que Catalunya esdevé la comunitat autònoma amb més pantalles amb un total de 724.

Taula 3: Nombre de pantalles per comunitat autònoma

Comunitat autònoma	Nombre de pantalles
Catalunya	724
Andalusia	631
Madrid	489
Extremadura	56
Cantabria i La Rioja	37
Ceuta i Melilla	8

Font: AIMC, dades de 2014. Elaboració pròpia

Així doncs, tot i que la situació és bastant desoladora per les sales de cinema podem veure com Catalunya, comparada amb la resta de comunitats autònomes, viu una situació prou acceptable.

García Santamaría analitza la situació de les sales d'exhibició catalanes durant l'etapa 2006-2014. L'autor comenta el següent:

El hecho más destacable es que a pesar de que las cifras del negocio de la exhibición aconsejaban una racionalización del sector y un freno en

¹⁴ Asociación para la Investigación de Medios de Comunicación (2014). Recuperat el 28 d'abril de 2015, de <http://www.aimc.es/-Datos-EGM-Resumen-General-.html>

las inversiones, todavía siguieron produciéndose - aunque en menor medida- aperturas de nuevos centros"¹⁵

Ja l'any 2014 es reduïa el nombre de locals de cinema, sales i butaques però segons García Santamaría la reducció encara era dèbil ja que a dia d'avui encara hi ha molts cinemes que no són rendibles. En aquesta línia augura el següent panorama pel futur:

Las tendencias del futuro apuntan a que un porcentaje importante de la población española volverá a quedarse sin salas de cine en su territorio. De la misma manera, parece claro que los nuevos complejos de cine exhibirán características diferenciadoras con las que pueda disfrutarse plenamente una buena proyección. Los locales que se construirán ya no poseerán las grandes dimensiones del pasado y aunque cuenten con bastantes pantallas habrá sin duda menos butacas por sala.¹⁶

Haurem d'esperar a veure si les previsions es compleixen i els ciutadans veuen com cada vegada hi ha menys cinemes que romanen oberts. La Directora del Gremi d'Empresaris de Cinema, Pilar Sierra assegura que hem tocat fons tot i que percep que les coses comencen a anar millor. És cert que moltes sales d'exhibició han hagut de tancar però han sorgit altres bones iniciatives com el cas Texas de Barcelona- ofereix pel·lícules a un preu assequible, a tres euros i en versió original subtitulada al català-. Això sumat a les festes del cinema que han tornat a donar popularitat al cinema i a les bones produccions que atreuen al públic fa pensar que les coses podrien millorar.

3.3. El cinema al Maresme

L'oferta d'exhibició cinematogràfica de Catalunya està liderada per un nombre reduït d'empreses des de ja fa uns anys. Com hem vist anteriorment les sales úniques tradicionals han deixat pas als multicines i, en conseqüència, són unes poques empreses les que estan al capdavant de l'exhibició. Cinesa, Grup Balañá, Grup Lauren Exhibició i

¹⁵ García, V. (2012): *La exhibición cinematográfica en España: cincuenta años de cambios*. Madrid: Ediciones Cátedra

¹⁶ García, V. (2012): *La exhibición cinematográfica en España: cincuenta años de cambios*. Madrid: Ediciones Cátedra

Grup ACEC-Àrea Catalana d'Exhibició Cinematogràfica són les principals d'aquest sector.

El panorama audiovisual de la comarca del Maresme està marcat per l'escassetat de sales de cinema., Concretament hi ha dos multicines: Cinesa Mataró Parc i Cinemes Arenys. I a més d'aquests cinemes amb més d'una pantalla hi ha sales petites com la del Foment Mataroní, l'Espai l'Amistat de Premià, La Calàndria del Masnou i l'Ateneu a Vilassar. La Directora del Gremi d'Empresaris de Cinemes de Catalunya, Pilar Sierra reconeix que aquesta comarca té una oferta molt pobra de sales de cinema tot i que també assegura que és molt complicat que aquesta situació millori. Ni hi ha diners per muntar més sales ni hi ha tants espectadors que vagin al cinema com perquè hi hagi la necessitat d'obrir-ne més. Amb aquest panorama, la probabilitat que l'escassetat segueixi igual és força elevada.

Per la seva banda, el President del Foment Mataroní, Ramon Salicrú defensa que la cultura és una joia que s'ha de mantenir i preservar. Però sembla que es tracta d'una feina complicada perquè la crisi econòmica, la pirateria i l'augment de l'IVA són factors que han repercutit negativament en el funcionament de les sales de cinema. Per aquesta raó, tal com veurem en el punt 4 del treball, molts cinemes de ciutats i pobles de Catalunya han tancat.

Salicrú i Sierra afirmen que cinema és cultura però la Directora del Gremi no s'equivoca al afirmar que per la comarca del Maresme no seria sostenible crear més sales d'exhibició de cinema ja que cada cop hi ha menys persones interessades en pagar per veure un film. Des del 2007, el nombre d'espectadors ha anat reduint-se progressivament, tal com es pot veure a la taula 4.

Taula 4: Espectadors de les sales de cinema del Maresme

Any	Nombre d'espectadors
2007	1.032.591
2008	976.665
2009	993.220
2010	906.146
2011	879.994
2012	837.059
2013	719.104

Font: Idescat, dades de 2015. Elaboració pròpia

Podem comprovar així que seria poc raonable que els empresaris tornessin a veure's encoratjats per obrir negocis relacionats amb el cinema ja que sembla evident que no els sortiria rendible.

3.4. Situació dels cinemes de Mataró

Mataró disposava, fins l'octubre de l'any 2001, de tres sales de cinemes tradicionals al centre de la ciutat. Els Cinemes Iluro eren els més emblemàtics, i els Cinemes Mataró i el Núria completaven l'oferta cinematogràfica de la capital del Maresme. Les tres sales eren propietat del mateix home, Josep Maria Coll, un empresari que en el seu moment va veure que una sala de cinema a la ciutat de Mataró tindria molt d'èxit i va acabar muntant-ne tres. Durant un temps aquesta previsió es va complir perquè les sales rebien gran afluència d'espectadors. Però va arribar un punt en què aquest nivell va disminuir molt i fins i tot hi havia dies que l'Iluro només tenia set persones. El representant de la família Coll, Josep Soler, assegura que aquest baix nombre d'espectadors no donava ni per pagar la llum i per això van haver de tancar les tres sales.

Tot i que no hi ha dades que ho verifiquin, la davallada d'espectadors va estar causada per l'obertura de la multisala Cinesa de Mataró Parc. Aquesta va tenir molt bona acollida des de l'inici en detriment dels cinemes tradicionals i a dia d'avui és l'únic cinema obert a Mataró. Gran part de l'èxit recau, assegura el representant dels Coll, en el fet que Cinesa Mataró Parc té aparcament i onze sales que ofereixen onze pel·lícules diferents. Aquests són els dos factors principals que afavoreixen a que el públic prefereixi anar a un cinema multisala i no a un cinema de sala única al centre del poble.

Una altra de les raons per les quals surt més rendible mantenir una multisala, segons explica Soler, és la del cost que s'ha de pagar a la distribuïdora per tenir una pel·lícula en taquilla. En el seu moment, quan hi havia els cinemes tradicionals al centre de la ciutat, la família Coll els havia de pagar el 60% del que feien en taquilla amb una pel·lícula la primera setmana. Si mantenia el film una segona setmana havia de donar el 50% de la taquilla a la distribuïdora. Si la mantenia tres setmanes ja només els havia de tornar un 40%, i així successivament. El *handicap* d'aquesta situació per una sala amb una única pantalla és que la gent que ja ha vist la pel·lícula la primera setmana ja no torna al cinema fins que es renova el film. I per tant, la pel·lícula s'havia d'anar canviant molt sovint i sempre acabava pagant el màxim de percentatge de taquilla a la

distribuïdora. Lògicament, les multisales no es troben amb aquest problema ja que els espectadors poden veure multitud de pel·lícules i d'aquesta manera es poden mantenir en taquilla els films més d'una setmana. I així els empresaris poden pagar menys percentatge de la taquilla.

El cinema del centre comercial va atraure des d'un inici a gran part de la població però van ser moltes les reivindicacions que van dur a terme els treballadors de les sales tancades. Es van recollir més de 18.000 signatures per tal d'evitar-ne la seva clausura, acció que va resultar inútil. Soler reconeix que si Cinesa no hagués aparegut en el mapa audiovisual mataroní, les sales del centre romandrien obertes perquè abans aquestes tenien un gran èxit entre la població mataronina i la dels voltants.

Tot i que la família Coll, propietària dels cinemes va decidir tancar totes les sales, va aparèixer una empresa interessada en obrir un altre cinema en algun dels locals ja tancats. Concretament es van obrir els Cinemes Oscar on abans es trobaven els antics Cinemes Mataró. Aquesta és una empresa que té sales per diferents municipis d'Espanya i una gran experiència en el sector. Tot i així el negoci no va durar gaire més d'un any. Això és perquè la població mataronina continuava preferint anar a la multisala del centre comercial. I tal com va passar amb l'Iluro i el Núria, els cinemes Oscar també van haver de tancar. A més, ho van fer de manera inesperada per als mataronins ja que el mateix dia del seu tancament la plantilla en va rebre la notificació i la sala ja no es va tornar a obrir. Els espectadors se'n van assabentar gràcies al cartell que van penjar a la taquilla del cinema.

Figura 1. Anunci del tancament dels cinemes Oscar. Fotografia de S. Ruiz

Font: Capgros.com

Actualment la ciutat disposa també d'una entitat cultural en la qual s'hi projecten films, el Foment Mataroní. És un centre que tot i no ser-ho, d'alguna manera, actua com a cinema tradicional. A més d'aquesta funció també en fa d'altres com la d'oferir cursos. En aquest espai no s'hi exhibeixen les pel·lícules que apareixen a les cartelleres dels grans cinemes comercials. El que sí ofereix és la possibilitat de veure les projeccions en versió original o subtitulada el tercer dijous de cada mes. El fet de passar les pel·lícules en versió original va ser idea de l'Ajuntament que, segons el seu President, manté molt bona relació amb l'entitat. El Foment ja existia quan estaven obertes les altres sales de cinema del centre però a dia d'avui és l'únic lloc on se segueixen projectant pel·lícules, a banda del multicine. El President, Ramón Salicrú explica que l'arribada de la televisió, i després la crisi econòmica van fer que totes les sales haguessin de tancar. I si aquesta entitat va seguir viva va ser perquè no només viu del cinema. A més, admet que "l'Ajuntament ens dóna una quantitat de diners perquè puguem seguir oberts".

Ja al 2007 Convergència i Unió va publicar un comunicat en el que demandaven una sala d'exhibició al centre de la capital del Maresme. "Aquesta situació, incomprendible en una ciutat de 120.000 habitants, i més tractant-se d'una capital de comarca, sembla ser que, avui per avui, no té vies de solució"¹⁷. I els membres de CIU no anaven desencaminats ja que vuit anys després de la publicació d'aquest comunicat la situació segueix intacte: cap cinema al centre de Mataró.

¹⁷ Acta Ple Municipal (2007). Recuperat 8 d'abril de 2015, de http://www.mataro.cat/portal/migracio/ordres/Plens/2007/11/ordreDia18958.html?__locale=ca

4. Estudi de les raons del tancament de les sales de cinema

Els experts coincideixen en que les raons més importants que han portat a l'empobriment de l'oferta cinematogràfica a la capital del Maresme són el procés de la digitalització de les sales, l'augment de l'IVA cultural i l'expansió de la pirateria. En aquest punt estudiarem aquests factors determinants per la situació del cinema a Mataró.

4.1. Procés de digitalització

El 28 de gener de 2015 es publicava a la pàgina web de la Generalitat de Catalunya que ja hi havia 36 comarques amb cinema digital després de l'aplicació del Pla de Digitalització de sales del Departament de Cultura.

Les sales de cinema analògiques ja són història. El cel·luloide ha deixat pas a l'era digital i les sales s'han vist obligades a canviar o a tancar. Ara, les pel·lícules s'ofereixen en servidors o discs durs i el procés de digitalització - tal como s'explicava al diari *Ara*- "inclou el canvi de la tecnologia dels projectors analògics, de 35 mm, que tenen una vida d'uns quaranta anys, pels projectors digitals, d'uns 120.000 euros."¹⁸.

Figura 2.Llauna amb bobines de cel·luloide.

Font: La Vanguardia

Figura 3. Projector cinema digital

Font: Panorama audiovisual

¹⁸ ACN Barcelona. (2011). La digitalització podria tancar un de cada quatre cinemes. Recuperat el 3 de febrer de 2015, de http://www.ara.cat/cultura/digitalitzacio-podria-tancar-quatre-cinemes_0_536346561.html

La digitalització també tindrà efectes positius pels exhibidors. D'una banda, mentre que les pel·lícules en analògic arriben tallades en diferents bobines i cal enganxar-les en una sola, el digital arriba en un disc dur que només cal descarregar a l'ordinador del projector. D'altra banda, la cinta analògica té una sola banda sonora i per tant, només es pot gravar en un sol idioma. Aquesta és una barrera amb la qual no es troben els discs digitals que poden tenir varies pistes amb diferents llengües. A més, amb el digital es té la possibilitat d'oferir altres espectacles audiovisuals com partits de futbol o concerts. En aquesta línia l'enquesta sobre Hàbits i Pràctiques Culturals a Espanya l'any 2011-2012¹⁹ publicava que en l'últim any el 4,7% de la població havia anat al cinema a veure un espectacle esportiu (20,1%), un concert (17,3%) o d'altres espectacles (11,1%).

Un altre avantatge del canvi és que tindran més flexibilitat en la programació i per tant, es podran adequar a la demanda. Tot i així, la inversió que han de fer els exhibidors continua sent molt gran.

El Foment Mataroní, la única sala de cinema del centre de Mataró, per exemple, ha afrontat el cost de 53.000 € per no deixar als mataronins sense oferta cinematogràfica al centre de la ciutat. Salicrú comenta que han rebut ajudes de particulars però no pas de l'administració.

El govern, però, sí que ha ofert algunes ajudes. Tal com explica Pilar Sierra en l'entrevista de l'annex "S'han fet convocatòries de 20.000 euros però eren molt limitades: per municipis amb menys de 30.000 habitants, amb màxim de 4 pantalles i un cinema a menys de 30 km. Al final els que s'han endut els ajuts són cinemes municipals, no pas els comercials". Les ajudes s'oferien als exhibidors de les zones amb poca oferta cinematogràfica perquè poguessin obtenir un equip digital de projecció.

A més, el Departament de Cultura i l'Institut Català de Finances han llançat una altra línia de préstecs per impulsar la digitalització de sales per cinemes amb més capacitats d'inversió així com per impulsar projectes industrials culturals.

El pla de digitalització té com a objectiu que qualsevol ciutadà pugui continuar tenint un cinema a una distància màxima de 30 kilòmetres independentment del municipi de Catalunya on visqui.

¹⁹ Ministerio de Educación, Cultura y Deporte (2011). Encuesta de Hábitos y Prácticas Culturales en España 2010-2011. Recuperat 3 de maig de 2015, de <http://en.calameo.com/read/0000753352f02e7d2e419>

Taula 4: Sales de Catalunya amb cinemes digitals

Cinema	Municipi	Comarca
Auditori de Vandellós. Cinema Municipal	Vandellós	Baix Camp
Cinema Coliseum	Barcelona	Barcelonès
Cinema Casal	Montblanc	Conca de Barberà
Cinema Bosc	Vilanova i la Geltrú	Garraf
Espai L'Amistat	Premià de Mar	Maresme
Teatre Municipal	Balaguer	Noguera
Cinema l'Artesana	Falset	Priorat
Cinema Centre Parroquial	Tous	Ribera Alta
Cinema Unió Social	Flix	Ribera d'Ebre
Casal Municipal. Cinema Municipal d'Ascó	Ascó	Ribera d'Ebre
Casal Municipal Camprodoní	Camprodon	Ripollès
Cinema París	Solsona	Solsonès
Cine Moderno. Cinema Municipal de Caseres	Caseres	Terra Alta
Germandat. Cinema Municipal de Batea	Batea	Terra Alta
Cinema Arnes	Arnes	Terra Alta
Cinema Iris	La Pobla de Massaluca	Terra Alta
Cinema Casal Municipal	Horta de Sant Joan	Terra Alta
Cinema Casal	Agramunt	Urgell
Cinema Majèstic	Tàrraga	Urgell
Cinema Armengol	Bellpuig	Urgell
Cinema Alhambra	La Garriga	Vallès Oriental

Font: Generalitat de Catalunya, dades de 2014. Elaboració pròpia

Els cinemes catalans han hagut de fer la despesa de comprar l'aparell digital i si bé a llarg termini els suposarà estalviar una quantitat de diners, la millor part se l'enduen els productors o distribuïdors que no han de fer front a les còpies químiques de la pel·lícula.

Pilar Sierra explica que a països com França aquesta diferència en el cost del procés de digitalització ha estat equilibrada amb el model de negoci anomenat *Virtual Print Fee*. Aquest procés permetia estalviar a l'empresari entre el 60 i el 80% de la inversió. El distribuïdor donava part dels estalvis per cada estrena a l'exhibidor per ajudar-lo a finançar la compra del digital. El problema és que els cinemes més petits no

poden comprar moltes pel·lícules d'estrena perquè no s'ho poden permetre i, per tant, no els arriben els diners dels distribuïdors. A més, si compren films a petits distribuïdors, aquests no poden donar-los els seus estalvis perquè tampoc en tenen, i això acaba sent un peix que es mossega la cua. En canvi, a França "la llei establí que tots els distribuïdors (petits i grans) havien de donar diners als exhibidors i per això aquí no va funcionar", segons Sierra.

4.2. IVA cultural

El declivi de les sales de cinema ve donat, en bona part, per l'IVA cultural tan elevat que hi ha al país. Concretament, el juliol del 2012 el Govern espanyol va anunciar que augmentarien el percentatge d'aquest impost. "Sense avís previ –sembla que ni tan sols al ministeri de Cultura– ha decidit passar d'aplicar-los l'IVA reduït (que era del 8%) a aplicar-los el del règim general (del 21%).²⁰, va publicar el diari *Ara* en relació a aquesta notícia. Indubtablement, l'augment de l'IVA repercuteix negativament en la situació de les sales del cinema perquè els exhibidors han d'augmentar els preus de les entrades per poder fer front a aquest impost. El seu augment ha situat a Espanya en el país de l'eurozona amb l'IVA cultural més elevat (veure taula 5). És més, es tracta de l'únic país que equipara la cultura als béns de luxe, que també suporten un impost del 21%.

Taula 5: IVA cultural a diversos països de la Unió Europea

País	Iva cultural (%)
Suïssa	2,5%
França	5,5%
Holanda	6%
Grècia	6,5%
Alemanya	7%
Irlanda	9%
Finlàndia	10%
Itàlia	10%
Espanya	21%

Font: *El Periódico*, dades de 2013. Elaboració pròpia

²⁰ Serra, L. (2012). *La pujada de l'IVA, cop mortal per a la cultura*. Recuperat el 12 de març de 2015, de http://www.ara.cat/cultura/pujada-lIVA-cop-mortal-cultura_0_736126558.html

El sector del cinema espanyol reivindica que si França o Portugal van rebaixar l'IVA quan van veure les conseqüències negatives que aportava al sector, el govern de l'estat espanyol també hauria de recapacitar i fer el mateix. Demanden que com a mínim, es redueixi al 10%.

És evident que els primers en notar la repercussió de l'augment de l'IVA cultural són els espectadors perquè aquest afecta directament al preu de l'entrada. Abans de l'1 de setembre del 2012, quan va entrar en vigor l'augment de l'impost, el preu mitjà d'una entrada de cap de setmana al cinema era de 6,6 euros, segons dades de l'organització de consumidors Facua. En canvi, el preu, amb el 21% s'ha elevat, com a mínim, fins els 9 euros depenent del cinema i de la ciutat.

A la taula 6 es pot observar com a partir del començament de la crisi el nombre d'espectadors es va reduint. Però la davallada més important es produeix a l'any 2013, just després que es produís l'increment de l'IVA cultural. Aquest augment de l'impost va fer que les sales de cinema perdessin 20.000 espectadors aproximadament en un any, una reducció que no s'havia vist mai abans.

Taula 6: Nombre d'espectadors a les sales de cinema espanyoles

Any	Espectadors
2006	122.955
2007	117.381
2008	107.940
2009	110.668
2010	101.059
2011	98.201
2012	93.354
2013	76.773

Font: Anuari Sgae, dades de 2014. Elaboració pròpia

García Santamaría explica que un 50,9% de població espanyola no va mai al cinema i un 15% hi va de manera esporàdica a causa del següent:

Las investigaciones antes citadas aluden al precio de las entradas como la principal causa del freno del consumo en las salas de cine. Bonnell

(2006) señala que una subida continua de precios debilita la demanda y concentra los resultados sobre un pequeño número de títulos, obligando al consumidor a una difícil elección.²¹

En aquest cas veiem com la pujada de preu de les entrades està directament relacionada amb la reducció d'espectadors a les sales. A més, tal com diu Santamaría, els espectadors han de triar quina pel·lícula anar a veure ja que no poden o no es volen permetre anar més d'una vegada al cinema. I això, a més de repercutir negativament en l'economia de les sales de cinema, té un mal efecte per al cinema en general.

En aquest sentit, Pilar Sierra assegura que "la cultura hauria d'estar a un preu accessible pels consumidors perquè enriqueix a les persones i a més, qui liquida l'IVA són les sales de cinema. No ho fan ni els productors ni els actors ni guionistes sinó que els que estan patint l'augment del 8 al 21% són els exhibidors. Cal tenir clar que el cinema és cultura però també és indústria i és empresa i crea llocs de treball, per això s'hauria de recolzar les sales de projecció i baixar impostos."

4.3. Pirateria

Internet i les facilitats que dona l'era digital han ajudat a malmetre la situació de la indústria del cinema. Qualsevol persona pot descarregar-se una pel·lícula d'Internet o bé veure-la en línia. Això, evidentment, és contraproductiu pel sector ja que els espectadors poden veure les estrenes des de casa seva i sense necessitat de pagar cap entrada.

A les facilitats que dona la tecnologia se li sumen una legislació obsoleta i un nul respecte per a la propietat intel·lectual. Aquest últim ve causat per l'absència d'una educació específica i per un missatge confús que fa que els usuaris no distingeixin els conceptes compartir o còpia privada amb fer una còpia pirata. Tots aquests factors fan que, segons José Manuel Tourné, director general de la Federació per a la Protecció de la Propietat Intel·lectual, la societat no estigui conscienciada amb el mal que fa a la indústria del cinema el fet de piratejar una pel·lícula.

La Federació adverteix en el seu web que "una de les activitats més nocives pel cinema és la gravació no autoritzada de les pel·lícules o del seu so en sales ja que aquest

²¹ García, V. (2012): *La exhibición cinematográfica en España: cincuenta años de cambios*. Madrid: Ediciones Cátedra

és l'origen de l'aparició de films pirates a Internet²². Tourné admet que hi hauria d'haver mesures de caràcter formatiu cap a les persones que fan ús de la pirateria, no pas sancionadores. Les sancions, segons el director general s'han de reservar pels qui accedeixen a continguts de forma il·lícita, o sigui que graben les pel·lícules en un cinema, i les pugen a Internet amb ànim de lucre.

Però realment, quines són les conseqüències de la pirateria? D'una banda, gran part dels espectadors perden les ganes d'anar al cinema. I a més, també fa que es tanquin sales i per tant, que hi hagi un descens important de llocs de treball.

El responsable de comunicació de la Federació de Cinemes d'Espanya, Borja de Benito, argumenta en aquesta línia que cada vegada que es pirateja es produeix una fuga d'ingressos per l'Estat i es posa en risc el sector audiovisual que té un pes important en el PIB. Per tant, la pirateria influeix negativament en l'economia del país.

Els actors d'aquest sector són taxatius al definir aquest problema i alertar sobre les conseqüències que aporta. A la pàgina web de Coalición s'hi poden llegir algunes declaracions com les següents. Afirmar Alberto González Lorca, president de l'Associació Espanyola d'Editors i Distribuïdors (AEVI):

La piratería está obstaculizando el crecimiento de un sector que en poco tiempo se ha consolidado en nuestro país. España además genera contenido en ese sector, pero tiene un serio problema con la piratería. El Gobierno ya no puede mirar más para otro lado en este asunto²³.

I afegeix Estela Artacho, presidenta de la Federació Espanyola d'Associacions i Gremis de Distribuïdores de Pel·lícules Cinematogràfiques (FEDICINE):

La materia prima de la creación, que es el talento, es un recurso natural que, a diferencia de otros como el petróleo, no se agotará nunca, pero que es necesario salvaguardar, como se hace en el resto de países con los que nos comparamos. Es necesario para ello por un lado seguridad jurídica mediante la promulgación de leyes y la adopción de medidas efectivas para combatir el cáncer de la piratería y por otro un marco fiscal

²² Federació per a la Protecció de la Propietat Intel·lectual (2015). Piratería en cines. Recuperat el 25 de maig de 2015, de <http://www.fap.org.es/pirateria-en-cines>

²³ La Coalición. (2014). Declaraciones. Recuperat el 3 de maig de 2015, de <http://lacoalicion.es/quienes-somos/declaraciones/>

*que incentive el consumo cultural en general y el cine en particular en nuestro país. Es, por lo tanto, necesaria y urgente su inclusión en la agenda política interna e internacional de nuestro país.*²⁴

Aquestes són les opinions personals d'algunes de les persones vinculades al sector però, realment, quines són les raons per les quals la pirateria està en auge?

L'observatori de Pirateria i Hàbits de Consum de Continguts Digitals 2014²⁵ publica xifres sobre pirateria que fan palesa la mala situació que viu el sector. Segons l'estudi, durant l'any 2014 es va accedir il·legalment a 877 milions de pel·lícules en format digital que tenen un valor de 6.139 milions d'euros al mercat. Les dades també marquen que aquest ha estat l'any que més pirateria han fet els espanyols. Una altra dada a tenir en compte és que l'ús il·legal el fan principalment els joves d'entre 16 i 34 anys amb un nivell més avançat d'Internet.

L'estudi dona les raons principals per les quals hi ha gent que decideix accedir a pel·lícules de manera pirata. Un 61% d'internautes ho fan perquè no volen pagar per un contingut si s'hi pot accedir de manera gratuïta i un 39% ho fa degut a la pujada de l'IVA cultural. Concretament, un 36% d'usuaris accedeix il·lícitament a continguts mentre que només un 9% mira pel·lícules digitals de manera legal. Cal destacar que el 36% dels accessos es van produir quan la pel·lícula encara estava a les cartelleres dels cinemes.

²⁴ La Coalición. (2014). Declaraciones. Recuperat el 3 de maig de 2015, de <http://lacoalicion.es/quienes-somos/declaraciones>

²⁵ Jiménez, H; Martín, B; Palao, I. (2015). Observatorio de Piratería y Hábitos de Consumo de Contenidos Digitales 2014. Recuperat 29 de març de 2015, de <http://www.cedro.org/docs/default-source/lecturas/observatoriopirateria2014.pdf?sfvrsn=6>

5. Solucions per millorar la proposta cinematogràfica

En l'actual situació de crisi econòmica que viu el país és complicat que el govern aposti per millorar l'estat en què es troben les sales d'exhibició. Hi ha temes de més urgència que passen per davant de la cultura però són moltes les possibles solucions que podrien proposar-se. En les entrevistes que he dut a terme, la formació a les escoles és de les opcions que es proposa com a vàlida per aconseguir aquesta millora. A més, a continuació s'explica que ja es duu a terme en d'altres països. La reducció de l'IVA o la lluita contra la pirateria són les altres dues mesures que s'haurien de tenir en compte i, fins i tot, imposar-se perquè el sector cinematogràfic no acabi de malmetre's.

5.1. Formació a les escoles

Una solució per millorar la situació actual de declivi de les sales de cinema catalanes, maresmenques i també les de Mataró, seria imposar una formació adequada a les escoles. Pilar Sierra comentava a l'entrevista que a Catalunya hi ha un problema important d'educació i conscienciació. Tant la llei d'educació de Catalunya com la de cinema tenen un apartat que contempla introduir l'audiovisual a les escoles. Sierra creu que s'hauria d'introduir una assignatura a les escoles amb un temari que expliqués als alumnes i als professors en què consisteix la producció audiovisual. Això és perquè moltes vegades són els propis professors els que passen pel·lícules pirates als estudiants. L'educació en audiovisual ja es fa a França i, segons Pilar Sierra és una eina útil perquè disminueixi la pirateria.

5.1.1. El cas francès

Tal com s'ha explicat, Sierra posava èmfasi en l'èxit que ha tingut a França el fet de començar a conscienciar els nens sobre la importància que té la producció audiovisual per a la cultura. Tomás Durán Becerra va fer un informe explicant la base del cas francès per tal d'analitzar si és un cas aplicable a altres països:

Diferentes instituciones en Francia cuentan con una larga trayectoria en la educación en medios (EM) y, especialmente, en la implicación de los actores del paisaje mediático francés para garantizar un buen consumo de medios por parte de la audiencia. La preocupación francesa por la recepción de contenidos mediáticos se remonta a un postulado educativo básico de la escuela gala: "l'esprit critique".²⁶

A més, a França s'ha impulsat la creació de diverses institucions que tenen la funció de desenvolupar el sistema educatiu en relació a d'altres entorns. En aquest cas cal destacar la creació del *Centre de Liaison de l'Enseignement et des Médias d'Information* (CLEMI) que té com a principal objectiu que el sector educatiu i els mitjans de comunicació tinguin una estreta relació per fomentar la sensibilització dels més petits respecte aquest sector. El CLEMI, tal com s'explica en l'informe concentra els esforços en enfortir el currículum mitjançant informes regulars a l'escola obligatòria. En aquest sentit se celebra també la Setmana de la Premsa i els Mitjans.

A l'informe es presenta el lloc web que s'ha creat a França anomenat "Éducation et Médias" que té com a objectiu que els consumidors descobreixin el sector audiovisual del país amb l'ajuda d'unes eines pràctiques i pedagògiques.

Altres països com Bèlgica han assumit també eines similars a las franceses. Concretament han creat el Consejo Superior para la Educación Mediática (CSEM) que sobretot lluita per la protecció de les audiències.

En canvi, a Espanya encara no hi ha cap organisme ni institució que vetlli pel benestar del sector audiovisual. I això és el que reclamen professionals del sector com la Directora del Gremi d'Empresaris de Cinemes de Catalunya, Pilar Sierra. Caldria valorar si realment els països veïns estan fent una feina que també podria aplicar-se a l'Estat Espanyol per ajudar a millorar la situació del sector.

5.2. Lluita contra la pirateria

Aquest apartat va lligat amb el tema anterior sobre l'educació a les escoles. O si més no, podem entendre si s'eduqués als estudiants des de ben menuts en aquest tema la lluita contra la pirateria ja no seria tan necessària perquè s'aniria reduint sola. Però com

²⁶ Durán, T. "Education et Médias", observatorio del Consejo Superior del Audiovisual francés.

que de moment no existeix aquest tipus de formació a Catalunya cal fer esment d'aquesta lluita.

La Federació per a la Protecció de la Propietat Intel·lectual s'enfronta a la pirateria de manera activa. Aquesta és una de les seves accions principals juntament a la conscienciació social. Per aquesta raó han col·laborat en més d'una campanya per acabar amb aquest problema que és la pirateria o, com a mínim, per reduir-ne els nivells.

A continuació s'expliquen les dues últimes campanyes que ha dut a terme la Federació per frenar la pirateria en la societat.

5.2.1 Campanya 2011- Música, Cine y Televisión en Internet

La campanya del 2011 va aportar a la societat una guia dedicada a pares i professors perquè tan ells com els joves sabessin actuar de manera legal i segura a l'hora d'interactuar amb el mòbil o per Internet.

En aquesta guia es donen eines per poder accedir al cinema per Internet de manera legal ja que hi ha pàgines que tot i fer pagar els continguts, aquests són il·lícits. Alguns dels exemples que es proporcionen són Ono, Sogecable, Xbox o I-tunes. Una altra opció és la de Filmotech que és un tipus de videoclub virtual que ofereix mils de pel·lícules per veure en línia. La guia també adverteix que està penat compartir sense permís pel·lícules o d'altres continguts protegits a Internet i que per això cal actuar amb seguretat.

5.2.2 Campanya 2014, projecte educatiu: "Defiende nuestra cultura"

Aquesta última campanya constava de tallers educatius amb la finalitat de conscienciar als menors sobre el valor del respecte a la propietat intel·lectual. En aquesta ocasió deu centres escolars de Madrid i més de mil alumnes d'entre vuit i deu anys van assistir a un taller interactiu que mostrava les conseqüències de la pirateria pel desenvolupament de la cultura. En el taller se'ls plantejava als alumnes situacions quotidianes sobre aquest tema i després se'ls donava una fitxa amb preguntes. Se'n va obtenir la conclusió que més del 70% dels alumnes desconeix el mal que fa la pirateria a la cultura. I és que la majoria no saben que hi ha un nombre tan elevat de persones que estan involucrades en les pel·lícules, en la seva producció, distribució i exhibició. Una altra de les idees rellevants obtingudes és que molts dels professors també asseguren

que no eren conscients de les conseqüències que té la pirateria. Els resultats que s'han obtingut segueixen la línia del que es publica a l'Observatori de pirateria 2014 que mostra que un 20% dels enquestats pensa que no està fent mal a cap indústria quan pirateja algun contingut.

Aquest taller i els seus resultats deixen palès que els ciutadans, ni els més petits ni els més grans, tenen prou coneixement sobre el sector cinematogràfic. Per aquesta raó caldria aplicar uns programes educatius que formessin en aquest aspecte i ajudessin a conscienciar a la societat sobre el tema.

5.2.3. Mesures per reduir la pirateria

Cal destacar que, tal com apunta el director de la FAP, en d'altres països europeus ja s'ha començat a treballar de manera molt activa per combatre el problema de la pirateria. Tourné explica que els presidents dels governs francès, italià, britànic, alemany i estatunidenc han declarat que la pirateria malmet l'economia i la cultura nacionals i per això han optat per imposar mesures i així evitar que es continuï produint. En canvi, a Espanya els presidents Zapatero i Rajoy, segons Tourné, no han lluitat per disminuir els nivells de pirateria sinó que han decidit obviar el mal que fa aquesta activitat al sector. El director també destaca que les recents reformes legals del Text reescrit de la Llei de la Propietat Intel·lectual (TRLPI) i, sobretot, el Codi Penal van en bona direcció però són mesures tardanes. És necessari que aquestes s'apliquin amb rigor i més rapidesa ja que algunes decisions judicials que s'estan prenent actualment són de casos que van passar l'any 2007 i el transcurs de tant temps, "es inadmissible para una sentencia".

La reducció del nivell de pirateria, segons Tourné passa pels següents punts:

- Educació i sensibilització: És necessari explicar als col·legis el valor de la Propietat Intel·lectual i tot el que suposa per l'economia del país, tant en generació de riquesa com de llocs de treball.
- Aplicació de la llei penal amb rigor i agilitat contra responsables de les pàgines d'enllaços.
- Millora de l'eficàcia de la secció segona de la Comissió de propietat intel·lectual que ha tingut una labor inútil des que es va posar en marxa el març de 2012.
- Col·laboració dels prestadors de serveis, proveïdors d'accés, mitjans de pagament i agències de publicitat.

L'educació i sensibilització és un factor amb el que coincideixen la majoria d'entrevistats. Pilar Sierra també apuntava que una bona manera de millorar la situació de les sales de cinema era la de formar tant a alumnes com a professors en producció audiovisual. D'aquesta manera s'aconseguiria conscienciar de la dificultat de fer cinema, tal com s'ha explicat en el punt 5.1.

5.3. Revisió de l'IVA cultural

Com s'ha pogut comprovar en l'apartat 4.2. del treball que tracta sobre l'IVA cultural que hi ha imposat a Espanya, el nombre d'espectadors s'ha anat reduint notablement en aquests darrers anys. I aquest impost tan elevat n'és una de les raons més evidents. Si la societat catalana i, per tant, també la maresmenca ha deixat d'anar tan el cinema no és només perquè s'hagi perdut el gust de veure les pel·lícules en comunitat ni perquè es puguin veure des del sofà de casa. A molta gent encara li agrada asseure's a les butaques dels cinemes de les seves ciutats però hi ha un factor que els hi va en contra. Aquest *handicap* és el preu de l'entrada que ha augmentat amb els anys a causa del també augment de l'impost cultural.

En algunes ocasions al llarg de l'any trobem que les entrades de cinema tenen un preu més reduït. Gairebé totes les sales tenen un dia de l'espectador, alguns cinemes mantenen els preus reduïts dels dimecres i semestralment l'entrada costa 2,90€ durant els tres dies que dura l'esperada Festa del Cinema. Però aquestes rebaixes de preu no es poden mantenir la resta de l'any. Pilar Sierra explica que si no es poden abaixar més els preus de l'entrada general és perquè "s'ha de pagar l'IVA, s'ha de pagar un 3% a les entitats de gestió, s'ha de pagar un 50% al distribuïdor, per tant, què li queda al cinema? Han de pagar lloguer, llum, aire condicionat, calefacció... és insostenible. El preu d'una entrada ha de repartir-se entre molta gent."

Per totes aquestes raons una possible solució perquè tornessin a augmentar el nombre d'espectadors que va al cinema seria que es reduís l'IVA cultural. D'aquesta manera es podria baixar el preu de l'entrada directament. I el març de 2015 semblava que el govern pretenia millorar aquesta situació. El diari ABC²⁷ publicava que el President del Govern espanyol, Mariano Rajoy hauria decidit rebaixar al 10% l'IVA cultural. Pocs dies després, el mateix Rajoy desmentia tal afirmació i donava pas a la

²⁷ Alcelay, S; Pérez, M. (2015, març, 9). El Gobierno bajará del 21 al 10% el IVA cultural. ABC. Recuperat el 9 de maig de 2015, de <http://www.abc.es/economia/20150309/abci-baja-cultura-201503090521.html>

decepció del sector i dels espectadors que saben que l'impost està empitjorant la situació cinematogràfica.

El President afirmava que avui encara no és possible reduir l'impost cultural però és una cosa que no descarta fer en un futur. Tot i així no dóna dates perquè no seria prudent fer-ho. Així doncs, veiem com es publica que en algun moment podria arribar a reduir-se l'IVA cultural. I és que la solució milloraria, indubtablement si el govern recapacités i posés l'impost cultural al mateix nivell que el dels altres països europeus. Fins que això no succeeixi la situació seguirà sense cap millora. És més, pot passar que continuïn havent tancament de sales d'exhibició per la falta d'espectadors que provoca aquest nivell d'IVA desproporcionat.

6. Conclusions

Les entrevistes realitzades i tota la informació buscada en relació el tema del tancament de les sales de cinema han servit per poder extreure vàries conclusions i per reafirmar la meva hipòtesi inicial.

Que les sales d'exhibició viuen una època de crisi era un fet i m'he pogut adonar que la mala situació que viuen i el tancament forçat al que estan sotmeses ve donat per tres raons que he explicat en aquest treball. La pirateria, l'IVA cultural i el procés de digitalització en són les principals. Darrera d'aquestes problemàtiques, tal com avançava en la introducció del document, s'hi troba en gran part el govern. Un govern que no ajuda, sinó que més aviat dificulta la situació dels empresaris que tenen una empresa que es dedica a l'exhibició de les pel·lícules.

Per començar, si moltes de les sales de cinema han hagut de tancar és perquè s'ha imposat un procés de digitalització que algunes no han pogut assumir. Cert és que aquesta digitalització aporta molts avantatges per a les mateixes exhibidores però els preus d'aquest procés eren massa elevats, sobretot perquè els assumissin les sales petites. I el govern, tot i prometre donar ajudes, no s'ha fet responsable d'aquest cost tan elevat que suposava el fet de passar del cel·luloide al digital. Degut a això alguns empresaris han hagut d'abaixar les persianes dels seus negocis d'exhibició.

D'altra banda, el govern ja fa tres anys que va augmentar el preu de l'IVA cultural del 8 al 21%, convertint-se Espanya en un dels països de la Unió Europea amb l'impost més elevat. En un inici s'havia explicat que aquest augment només estaria en vigor, com a màxim, durant un any. Però això no ha estat així. Ara hi ha hagut rumors de reducció però s'han quedat en simples rumors. I aquesta reducció que tan ajudaria a millorar la situació cinematogràfica no sembla que s'hagi de fer realitat en els propers anys.

El tercer factor que malmet la situació de les exhibidores és, sens dubte, la pirateria. El govern no és directament culpable de que els espectadors no vagin al cinema i es descarreguin una pel·lícula. Però la pirateria és una conseqüència dels dos punts anteriors. El preu de l'entrada ha hagut d'augmentar perquè les sales d'exhibició puguin fer front als costos tan elevats i per tant, els espectadors decideixen no pagar tants diners per veure un film que poden obtenir gratuïtament a casa seva. Caldria

doncs, imposar alguna mesura efectiva perquè hi hagués una reducció important d'aquest gran mal al que han d'enfrontar-se les sales de cinema. Educació, per començar. Un programa de formació que ajudés a que els espectadors, des de petits, entenguin com és el món de la producció audiovisual i com d'important és que no mori.

I és que el cinema és una petita joia que cal mantenir viva. És cultura, ho deien tots els entrevistats. I la cultura és la que fa un país. És un gran error posar traves a les empreses que intenten oferir el servei de cinema. Necessiten ajuda, una ajuda que es tradueix en finançament. I el govern segurament podria fer alguna cosa al respecte. Però sobretot és totalment necessari que hi hagi un canvi de mentalitat i d'hàbits en la societat. En general, els espectadors haurien de tornar a la costum d'anar a una sala, en comunitat, per veure una pel·lícula, que és com es feia anteriorment. Però això no passarà si els preus no es redueixen.

El cinema és art, cultura, espectacle i un mitjà de comunicació. Si deixem que les sales d'exhibició tanquin haurem perdut una part d'aquest art, de la cultura, de l'espectacle i del mitjà de comunicació. Així com el futbol és un esport que mou a les masses i només es juga en un camp, el cinema hauria de continuar movent als espectadors a gaudir de les pel·lícules a les sales d'exhibició.

Si bé les sales de cinema maresmenques, catalanes, i també espanyoles no es troben en un bon moment, totes les persones que s'han entrevistat per tractar el tema d'aquest treball són optimistes respecte el futur d'aquestes. Fins ara s'han anat tancant múltiples sales de cinema i sobretot durant aquests últims anys però sembla ser que la situació podria arribar a estabilitzar-se.

El cineasta nord-americà Francis Ford Coppola va advertir el 2014 que el futur del cinema no són les sales de projeccions sinó que es troba a Internet. Les dades corroboren que la societat, en general, troba a la xarxa una solució per poder veure de manera gratuïta les pel·lícules que es projecten al cinema però els espectadors sí que segueixen interessats en assistir a les sales de cinema per gaudir dels films que s'exhibeixen. I així ho demostren en les festes del cinema o en els dimecres que l'entrada és a un preu més reduït. Hi ha més espectadors que aquests dies decideixen acudir al cinema. El problema, doncs, continua sent que el preu de les entrades és massa elevat.

Per tant, veiem que les sales cinematogràfiques podrien tornar a tenir bons resultats en el moment que puguin rebaixar els preus de les entrades a un preu més raonable. Per aquesta raó és imprescindible que es redueixi l'IVA cultural ja que els

espectadors han demostrat que tot i que la pirateria està a l'ordre del dia encara hi ha interès per acudir a les sales de cinema.

Igual que els entrevistats, podem tenir una visió optimista respecte el futur. Caldrà, evidentment, ajuda per part del govern per solucionar els problemes econòmics que puguin viure els propietaris de les sales a causa d'aquest IVA elevat i del procés de digitalització. Però si aquestes ajudes es produeixen, i la societat torna a anar al cinema les sales no hauran de desaparèixer.

7. Bibliografia

- ACN Barcelona. (2011). La digitalització podria tancar un de cada quatre cinemes. Recuperat el 3 de febrer de 2015, de http://www.ara.cat/cultura/digitalitzacio-podria-tancar-quatrecinemes_0_536346561.html
- Alcelay, S; Pérez, M. (2015, març, 9). El Gobierno bajará del 21 al 10% el IVA cultural. *ABC*. Recuperat el 9 de maig de 2015, de <http://www.abc.es/economia/20150309/abci-baja-cultura-201503090521.html>
- Álvarez, J; López, J. (2006): *La situación de la industria cinematográfica española: políticas públicas ante los mercados digitales*. Fundación Alternativas
- La Coalición. (2014). Declaraciones. Recuperat el 3 de maig de 2015, de <http://lacoalicion.es/quienes-somos/declaraciones/>
- Cusachs, M. (1992): Mataró i el cinema. 1879-1905. Les beceroles del setè art a Mataró. *Fulls de Museu Arxiu de Santa Maria*, (44), 10-15.
- Cusachs, M. (1997): *El cinema a Mataró 1939-1997*. Sant Adrià del Besòs: Caps de Bou, 24
- Dane, F. (1997): *Mètodes de recerca*. Barcelona: Edicions Proa
- Durán, T. "Education et Médias", *observatorio del Consejo Superior del Audiovisual francés*.

- García, V. (2012): *La exhibición cinematográfica en España: cincuenta años de cambios*. Madrid: Ediciones Càtedra
- Ipsos Media CT (2009): *Informe y resultados. Hábitos y uso en el consumo del cine. Fase cuantitativa y cualitativa*.
- Jiménez, H; Martín, B; Palao, I. (2015). Observatorio de Piratería y Hábitos de Consumo de Contenidos Digitales 2014. Recuperat 29 de març de 2015, de <http://www.cedro.org/docs/default-source/lecturas/observatoriopirateria2014.pdf?sfvrsn=6>
- Martínez, J. (2001): Cómo llegó el cine a Madrid. *Artigrama*, 16, 25-38
- Manresa, I; Garrido, J; Marín, P. (2012). *Estructura del mercado audiovisual: resultados*.(184-196) Málaga: Universidad de Málaga
- Ministerio de Educación, Cultura y Deporte (2011). Encuesta de Hábitos y Prácticas Culturales en España 2010-2011. Recuperat 3 de maig de 2015, de <http://en.calameo.com/read/0000753352f02e7d2e419>
- Serra, L. (2012). *La pujada de l'IVA, cop mortal per a la cultura*. Recuperat el 12 de març de 2015, de http://www.ara.cat/cultura/pujada-IVA-cop-mortal-cultura_0_736126558.html
- Sorlin, P. (1977): *Sociologie du cinema*. Paris: Aubier-Montaigne

8. Annexos

• Entrevista 1

Josep Soler - Representant de Josep Maria Coll, propietari dels antics cinemes de Mataró

1. Com van sorgir els cinemes del centre de Mataró?

El que va crear els cinemes Iluro i el Núria va ser l'avi Coll que es deia Gerardo Coll Brossa. I va ser el fill, que ara té 92 anys, qui va continuar amb els cinemes. En canvi els cinemes Mataró els va fer el senyor Coll.

2. Quina ha estat la història dels cinemes fins el seu tancament?

Anaven molt bé fins el punt que van obrir el Cinesa Mataró Parc. Mentre no es va obrir aquesta multisala els cinemes de Mataró va ser un negoci i tots funcionaven bé. Amb mig any el nivell d'espectadors va tenir una davallada tan gran que es va haver de tancar. I és que hi havia dies que els Iluro tenien només set persones, i és clar, amb el que es treia de taquilla no es podia ni pagar la llum. És més, van tancar tots els cinemes propietat del senyor Coll de cop, a la vegada perquè l'obertura de la multisala del centre comercial va afectar a tots per igual.

El que realment va ser una pena va ser tancar el cinema Iluro. A finals dels anys 70 era la sala més bonica i més gran de Catalunya. Hi va haver una època que les estrenes de les pel·lícules es feien en el cine Iluro. I a part de fer pel·lícules, en el cine Iluro hi havia cantat la Montserrat Caballé, la Victoria de Los Angeles... Aquest cinema es va tancar l'octubre de 2001 amb 1.177 butaques. A Barcelona cap cinema tenia tanta capacitat. Perquè en els multicines hi ha locals més grans i amb més capacitat però cap té tantes butaques en una sala.

3. Venia gent d'altres pobles a l'Iluro?

Sí, venia la gent dels voltants. De Caldetes, Vilassar i fins i tot d'Arenys fins que a Arenys es va obrir també una multisala.

4. A què es deu que Cinesa funcionés tan bé?

Doncs primer de tot pel pàrking gratis. Segona raó; allà dalt hi ha onze sales, o sigui onze pel·lícules diferents amb horaris diferents. En canvi, anaves a l'Iluro i no tenies ni parcing i només tenies oportunitat de veure una pel·lícula.

4. I els cinemes Oscar eren propietat del senyor Coll?

Els Oscars és una empreses que té cines a tota a Espanya. N'hi ha a Platja d'Aro, a Andalusia... I una vegada tancats els tres cinemes, al cap d'un any van aparèixer aquests senyors que volien llogar els cinemes Mataró i tan el senyor Coll com jo vam creure que ells eren uns professionals del cinema i com que en tenien a tota Espanya vam pensar que serien capaços d'aixecar-ho. Per això els hi vam llogar i van canviar el nom de cinemes Mataró a Oscars. Però al cap d'un any i pocs mesos més van haver de tancar perquè també van fracassar.

5. Com creu que és l'oferta cinematogràfica de Mataró?

És pobra. Hi ha el Foment que fa alguna cosa de cinema però tampoc gaire més. A la gent li agradaria que hi hagués un cinema al centre de Mataró però a la vegada prefereixen anar a les multisales.

6. Com es van prendre els mataronins el tancament de les sales del centre?

Al principi van protestar però el senyor Coll els va dir: senyors si vostès haguessin vingut més al cinema jo no hauria hagut de tancar. La novetat, el pàrking gratis i poder triar entre onze pel·lícules diferents van poder amb les sales del centre. Però això ha passat a tot arreu, no només a Mataró. I si no hagués aparegut Cinesa Mataró Parc encara estarien tots els cinemes oberts.

7. Creu que hi havia manera per mantenir obert els cinemes?

No, era impossible. Cada mes s'havien d'anar afegint diners perquè tothom preferia anar a Mataró Parc.

• Entrevista 2

Pilar Sierra - Directora del Gremi d'Empresaris del Cinema de Catalunya

1. Quina és la funció del gremi?

El gremi representa els interessos de les sales de cinema de Catalunya. Per exemple, negociem normatives amb l'administració en el sentit en que quan treu algun projecte de llei el que fem és analitzar-lo i proposar suggeriments. També negociem el conveni col·lectiu d'Barcelona i de les altres províncies, fem actes per fomentar l'assistència del cinema, entre d'altres coses. Recolzem els cinemes amb tot el tema normatiu, no fem res que tingui a veure amb preus o polítiques comercials perquè això les associacions ho tenen prohibit per la llei de competència.

2. Quan es va crear?

Hi ha notícies d'existència d'una associació del gremi del dia abans que comencés la guerra civil. Es va constituir el 27 de juliol i va estar parat. Durant la dictadura va haver-hi un sindicat vertical: *el sindicato del espectáculo*, que era de producció, distribució i exhibició. Però el gremi com a tal es va constituir el 1975, primer com a gremi de Barcelona i el 2003 es va fer gremi de Catalunya. El primer objectiu del gremi, amb la llei sindical del 1977, era la negociació del conveni de Barcelona, no a les altres províncies. I llavors els treballadors es van mobilitzar perquè hi hagués conveni a la resta de províncies i el gremi com a patronal es va fer de tota Catalunya per poder ser competent per negociar el conveni col·lectiu.

3. Quants cinemes hi ha adherits actualment?

Ara tenim uns 70 cinemes que són 490 pantalles de tota Catalunya.

4. Què aporta als cinemes formar part del gremi?

Bàsicament estan puntualment informats de totes les novetats de la legislació que els pot afectar. Però a més, intentem que abans que la normativa estigui aplicada el govern i els parlamentaris puguin escoltar el punt de vista i les preocupacions del sector. En aquesta línia sí que hem fet un treball bastant bo perquè els hem fet entendre el que necessiten i el que són els cinemes perquè les lleis siguin proporcionades i no suposin un cost molt elevat d'inversió. Per exemple, quan jo vaig arribar al gremi hi havia una normativa mediambiental que obligava als cinemes a tenir una llicència mediambiental i els vam fer entendre que no era necessari, i a més, a la Unió Europea això no era

obligatori. I per tant, vam aconseguir que es canviés perquè els cinemes no contaminen com contamina una indústria. És que estem parlant d'un sector que està passant moltes dificultats i està en un moment crític, per tant, el que no pot ser és posar moltes obligacions que suposin uns costos tan elevats i que no es poden assumir.

5. Com ha afectat la crisi al cinema?

La majoria de les companyies estan en números vermells, no tenen beneficis. S'han obert bastants cursos de creditors d'empreses i han tancat molts cinemes en petites poblacions o mitjanes. Per exemple, a Igualada va tancar el cinema, l'Imax està en concurs de creditors. Un dels grans problemes és que els cinemes han hagut de digitalitzar i s'ha hagut de fer amb els seus recursos perquè l'administració prometia donar moltes ajudes però el recolzament ha estat escàs. D'altra banda, han tingut moltes complicacions per accedir al crèdit i els més vulnerables han hagut de tancar. Com ens descuidem ens quedarem sense cinemes al centre de Barcelona, per exemple. Hem tingut una baixada molt important d'espectadors i la pirateria ho complica tot. I això repercuteix en el nombre d'espectadors perquè des del 2004 el nombre s'ha anat reduint. A Espanya el 2004 va haver-hi 140 milions d'espectadors i aquest últim any només 70, o sigui que s'ha reduït en un 50%. Al 2014 ha pujat una mica gràcies a l'èxit de les produccions nacionals com *Ocho apellidos vascos* o *La isla mínima* i això és molt positiu. Quan hi ha producte nacional bo es mobilitza molta gent que no va al cinema.

6. Què es podria fer amb el problema de la pirateria?

Nosaltres som socis de la Federació Espanyola i aquest és un tema de normativa estatal i ells són els nostres representants a Madrid. La llei de propietat intel·lectual és un avanç important perquè s'han tancat pàgines web però aquesta acció és insuficient. Hi ha un problema important d'educació i conscienciació. Tant la llei d'educació de Catalunya com la de cinema tenen un apartat que contempla introduir l'audiovisual a les escoles. Nosaltres creiem que s'hauria d'introduir una assignatura a les escoles amb un temari que expliqui als alumnes i als professors en què consisteix la producció audiovisual ja que moltes vegades els professors mateixos passen pel·lícules pirates als estudiants. Això ja es fa a França i és una eina útil perquè disminueixi la pirateria. Les operadores de telecomunicacions prioritzen que hi hagi Internet a totes les llars i després ja regularem el que es baixa. Ara Movistar ha fet una productora per fer sèries i potser ara es comença a controlar. Però és que a la nostra comunitat autònoma no podem fer res més que això ja que aquest tema és competència de l'estat.

7. Aquesta setmana va haver-hi rumors que afirmaven que es podria reduir l'IVA cultural i ara Rajoy ho ha desmentit. Que creu que passarà finalment?

Jo crec que s'ho haurien de plantejar perquè és més el que es perd que el que guanyen amb la recaptació de l'IVA. La cultura hauria d'estar a un preu accessible pels consumidors perquè enriqueix a les persones i a més, qui liquida l'IVA són les sales de cinema. No ho fan ni els productors ni els actors ni guionistes, i els que estan patint la puja del 8 al 21% són els exhibidors. Cal tenir clar que és cultura però també és indústria i és empresa i crea llocs de treball, per això s'hauria de recolzar les sales de cinema i baixar impostos.

7. La tendència que hi ha la multisala és positiva pel cinema?

Sí perquè cada setmana es poden estrenar 8 pel·lícules i has de diversificar el risc. Si tens una sala amb una pel·lícula i no pots tenir la que té més espectadors està mort. I així pots donar més oferta al consumidor. I per això tothom intenta fer més d'una sala per tenir més mitjans de subsistir.

8. Les festes del cinema, per exemple tenen molt d'èxit. No seria possible mantenir uns preus més baixos la resta de l'any com els que hi ha el dia de l'espectador?

Es poden oferir aquests preus perquè això es fa puntualment però no es pot mantenir perquè s'han de cobrir uns costos. S'ha de pagar l'IVA, s'ha de pagar un 3% a les entitats de gestió, has de pagar un 50% al distribuïdor, per tant, què li queda al cinema? Han de pagar lloguer, llum, aire condicionat, calefacció... és insostenible. El preu d'una entrada ha de repartir-se entre molta gent.

9. Per tant, els preus seguiran sense baixar?

Els preus estan baixant. Tots els cinemes tenen el dia de l'espectador, molts ofereixen un pack familiar i descomptes amb Carnet Jove, hi ha els dimecres a 4,90€, les festes del cinema... La idea de que els preus són cars segurament la té la gent que no va al cinema perquè la gent que hi va veu que hi ha moltes possibilitats. Si hi vas un dissabte a les 8 sí que has de pagar més, però hi ha promocions.

10. Centrant-nos en el Maresme, creu que hi ha una bona oferta cinematogràfica?

Imagino que no. No hi ha hagut prou recolzament per part de l'administració per desgràcia per mantenir cinemes d'estrena oberts. També s'ha de tenir en compte que la gent ha deixat d'anar-hi perquè ara la gent té moltes més opcions d'oci i segurament no podria haver-hi un cinema a cada poble però sí que en fan falta més. A Mataró n'hi

havia arribat a haver-n'hi tres però això no es podria canviar perquè la gent no hi va tant com perquè pugui haver-hi més sales. Sí que hi ha ajuntaments que han comprat l'aparell digital i fan certes projeccions en sales polivalents però ho fan en competència deslleial a les sales. És molt complicat però per lo gran que és el Maresme n'hi hauria d'haver més.

11. Quines ajudes ha donat l'administració per la digitalització?

S'han fet tres convocatòries de 20.000 euros però eren molt limitades: per municipis amb menys de 30.000 habitants, amb màxim de 4 pantalles i un cinema a menys de 30 km. Al final qui s'han endut els ajuts són cinemes municipals no pas els comercials. La digitalització és molt bona pel distribuïdor ja que les còpies són molt més barates: tenen un disc dur i s'estalvien diners. L'exhibidor és el que ha de fer la gran inversió de comprar l'aparell. I per això, en altres països com a França hi havia es va fer un sistema: el distribuïdor donava part del seu estalvi per cada estrena a l'exhibidor per ajudar-lo a finançar la compra del digital. Aquí ho vam intentar però els cinemes més petits no passen pel·lícules d'estrena i per tant no els arriben els estalvis dels distribuïdors. Els petits distribuïdors que sí que passaven estrenes per les sales petites no podien donar-los els estalvis perquè tampoc en tenien i per tant, això és un peix que es mossega la cua. A França la llei establí que tots els distribuïdors (petits i grans) havien de donar diners als exhibidors i per això aquí no va funcionar.

12. Quin futur augura per les sales de cinema?

Crec que hem tocat fons. Ara les coses comencen a anar millor. S'han tancat bastants sales de cinema però també comencen a sorgir noves iniciatives alternatives com el cas Texas de Barcelona. Les festes del cinema, a més, han tornat a popularitzar el cinema i molta gent que havia deixat d'anar-hi hi torna a anar. Si a això hi sumem que continuï havent produccions que atreguin el públic pot ser que millorem. El que està clar és que pitjor no podem estar. L'entorn econòmic sembla que comença a millorar i seria molt positiu que baixessin l'IVA. És més, crec que això passarà abans que puguem aturar la pirateria. Però encara cal que es facin moltes coses per recuperar els espectadors de menys de 25 anys que veuen molt cinema però el veuen a altres llocs. Hem de ser una mica optimistes.

• Entrevista 3

Ramón Salicrú, President del Foment Mataroní

1. Què és el Foment Mataroní?

És una entitat privada, de titularitat particular regida per una associació. O sigui que no depèn de l'administració però pretén fer un servei públic. Vol ajudar a tothom acollint activitats de diferents tipus que responguin als interessos de la ciutat mataronina.

Fa 111 anys que està creada i en un principi era un centre parroquial relacionat amb l'església, amb la parròquia de Santa Maria, i poc a poc va obtenir autonomia. Ara és una entitat amb estatuts propis que no té cap lligam amb l'església.

2. Quines activitats s'hi fan?

La primera gran pota del Foment és la dels cursos de formació que poden tenir diferent durada, poden ser anuals, trimestrals... I són cursos d'idiomes, cuina, gimnàstica, medicina, d'activitats humanes, de qualsevol tipus. Una altra activitat important de l'entitat són els concerts. Som els promotors de tot tipus de concerts de música clàssica, sarsuela, música simfònica... Un tercer pilar seria el teatre. Ara tenim un grup propi i un altre que també està vinculat aquí al Foment i ells participen a activitats teatrals per tot Catalunya. L'altre pilar fort és el cinema.

3. Com ha afectat la crisi a les activitats que ofereix el Foment?

Hi ha hagut una reducció importants dels cursos a causa de la crisi però també perquè abans rebíem subvencions d'entitats supramunicipals i ara ja no. La crisi ha arribat a tot arreu i les activitats que abans podien ser gratuïtes gràcies a aquestes aportacions ara ja no es poden fer a preus assequibles i s'han hagut de suspendre.

4. Quin és el tipus de públic que participa a les activitats?

Ve tot tipus de gent. Podem arribar a tenir 1.000 persones a la setmana, aproximadament. Vénen persones de totes les edats. Però costa trobar un relleu regeneracional perquè suposo que els joves tenen altres horitzons que potser no contempen venir a fer unes activitats d'una manera tant tradicional. Per això hem d'obrir fronteres i ho estem intentant fer de la següent manera: fa poc ens van oferir la possibilitat de fer monòlegs aquí al nostre local i la veritat és que ja n'hem fet dos i està funcionant molt bé. Abans no ens ho hauríem plantejat però veiem que hi ha gent que

potser no vindrà al teatre o a un concert però sí que vénen a riure amb aquests monòlegs, així que intentarem obrir-nos a tot tipus de públic.

5. Quina relació teniu amb l'Ajuntament?

Tenim molt bona relació amb l'Ajuntament, des de sempre. Veuen que som una entitat que donem un servei sense ànim de lucre i ens ajuden en certa manera. Per exemple, vam fer un pacte per fer pel·lícules en versió original. Concretament les passem el tercer dijous de cada mes. L'Ajuntament ens dóna una quantitat de diners perquè puguem fer-ho. També ens ajuden a mantenir el local i nosaltres, a canvi, els cedim les instal·lacions quan ho necessiten. Per exemple, si un casal d'avis vol fer una obra de teatre l'Ajuntament ens demana una sala, o si una entitat vol fer una exposició també tenen la nostra col·laboració. Per tant, ens ajudem mútuament.

6. Centrant-nos en el cinema, quan hi havia les sales al centre de la ciutat, el Foment també feia projeccions de cinema?

Sí, fa molts anys enrere hi havia a Mataró unes 8 sales de cinema però el Foment també hi era. I poc a poc, amb l'arribada de la televisió, i després amb la crisi econòmica, totes les sales van haver de tancar. Però el Foment, com que no només viu del cinema ha pogut mantenir les portes obertes.

7. La digitalització ja ha arribat a l'entitat?

Sí, fa dos mesos que hem instal·lat el sistema digital a la sala. Les pel·lícules de cel·luloide que fins ara havien imperat per arreu han passat a la història, ja gairebé no existeixen. I l'únic que queda és renovar-se o morir, o ens agafem al tren o el perdem. És un pas important de qualitat pel cinema i de quantitat per la despesa que ha suposat, concretament 53.000 € i això per una entitat com la nostra és una despesa extraordinària important. Hem hagut de demanar ajudes a persones concretes per tal de salvar l'únic cinema que queda al centre de Mataró. Vam tenir un dilema de qualitat, no sabíem si abandonar o no però al final ens hi hem llançat per continuar amb la nostra funció de servei públic a la ciutat que deia al principi. I també tenim l'idea d'obrir camins. Hem fet l'ofertament a escoles que vinguin a veure pel·lícules i ja ho hem fet en dues ocasions des que vam establir el digital. I aquestes noves vies ens poden anar nodrint.

8. Com funciona el servei de cinema?

Tenim el tema del cinema arrendat a persones que s'hi dediquen. Ells ens porten la programació i organitzen les sessions, que normalment en fem dues a la setmana. La primera el dilluns, que és el dia de l'espectador, i llavors depèn de la resta d'activitats que

hi ha en fem un passi el cap de setmana. Però estem oberts a fer-ho altres dies si ens arriba alguna sol·licitud.

9. La gent que ve al cinema troba les mateixes pel·lícules que hi ha a Cinesa Mataró Parc, per exemple?

No, nosaltres oferim un cinema menys comercial sinó pel·lícules d'un cert contingut. Però estem oberts a qualsevol film.

10. De mitjana, quanta gent ve a veure les pel·lícules?

No és un percentatge gaire elevat però si Mataró té 124.000 habitants i en un cap de setmana normal poden venir 400 o 500 persones.

10 . Quin futur li augura al cinema?

Està bastant negre. La gent no va al cinema perquè amb la pirateria es poden veure les pel·lícules des de casa. Però nosaltres denotem que la gent té necessitat de comunicar-se i trobar-se. Rebutgem el caràcter passiu de la gent que mira les pel·lícules sols i el que volem és fomentar els lligams entre les persones per això quan acaba la projecció fem un col·loqui per comentar el film. Però realment no ens podem queixar, si ens hem vist en cor de tirar endavant és perquè la gent està responent. Personalment crec que a nosaltres ens queda un llarg camí per recórrer i justament per això hem fet la inversió per digitalitzar. I per això defensem aquest eslògan: "Cinema de qualitat al centre de la ciutat" .

• Entrevista 4

José Manuel Tourné, Director General de la Federación para la Protección de la Propiedad Intelectual

1- ¿Por qué la gente recurre a la piratería?

La oferta del mismo producto sensiblemente más barata, o, gratis, incluso, siempre llama la atención. Además, en nuestro país se suman tres circunstancias concretas que multiplican el fenómeno:

- Tecnología y comunicaciones de primerísimo orden: Velocidad de telecomunicaciones y ordenadores (Tablets o dispositivos móviles) muy potentes son muy asequibles.
- Nulo respeto por la propiedad intelectual causada por un lado por la ausencia de una educación específica y, por otro, por un mensaje confuso que lleva a los usuarios a confundir compartir o copia privada con acceder a un contenido "por la patilla" o realizar una copia pirata.
- Legislación obsoleta y aplicación muy laxa de las leyes.

2- ¿Existe un perfil determinado de personas piratas o a día de hoy tanto jóvenes como mayores ven películas de manera ilegal?

De acuerdo con el Observatorio de la piratería realizado por GFK para la Coalición de creadores, el porcentaje más alto de usos no autorizados se concentra entre las personas de entre 16 y 34 años, de clase media alta y ligeramente, más hombres que mujeres. Por CC.AA, destaca el número de usuarios de Andalucía, seguido por Madrid y Valencia; en el lado de los más respetuosos: Cataluña y País Vasco.

3- ¿Cómo afecta la piratería a los cines?

La industria del cine perdió en España durante 2014, 571 Millones de Euros. Esta es la cantidad que los encuestados por el Observatorio de GFK citado, afirman se hubieran gastado en cine legal de no haber tenido acceso al producto ilícito. El impacto mayor lo sufre el negocio del vídeo domestico y el de las plataformas legales on-line pero las salas de cine han perdido un 10 % de espectadores a causa de la piratería

4. ¿Hay alguna diferencia en los niveles de piratería que hay en España y los que hay en otros países europeos?

Mucha. En los países de nuestro entorno se ha comenzado a combatir la piratería de forma muy activa desde hace tiempo: Los Presidentes de los gobiernos alemán, francés, italiano, británico o Estadounidense han afirmado con absoluta claridad que la piratería daña la economía y la cultura nacionales y que se va a perseguir, adoptando medidas concretas. En España, el Presidente Zapatero retiró en dos ocasiones reformas legales para mejorar la lucha contra la piratería "a causa de la contestación en las redes sociales" y al Presidente Rajoy se le ha visto aplaudiendo a los manteros, obviando el perjuicio que la actividad de éstos ocasiona a los comercios legales que tienen que pagar tasas, impuestos y seguros sociales para abrir sus negocios.

5. ¿Se puede castigar a alguien que vea desde su casa una película de manera ilegal? ¿Si la respuesta es afirmativa, ¿cómo?

Las medidas con respecto a los usuarios deben ser de carácter formativo y no sancionadoras. Las sanciones deben reservarse para quienes acceden a los contenidos de forma ilícita (Grabando las películas en un cine) y los suben a Internet con ánimo de lucro. Las páginas de enlaces no son una actividad altruista sino que sus responsables ganan mucho dinero con esa actividad. Además de las sanciones a quienes montan un negocio a costa de parasitar el esfuerzo de los creadores, debe forzarse la colaboración de los prestadores de servicios, agencias de publicidad, medios de pago, etc.

6- Se han ido cerrando páginas en Internet donde estaban colgadas películas de manera ilegal pero todavía quedan muchos sitios abiertos. ¿Hay manera de regular este problema?

Por supuesto. Las recientes reformas legales tanto del Texto refundido de la Ley de propiedad intelectual (TRLPI) como, sobre todo, del Código Penal van en la buena dirección aunque llegan muy tarde.

Ahora es necesario que se apliquen con rigor y agilidad. Las decisiones judiciales que se están produciendo corresponden a menudo, a casos iniciados en 2007; 7-8 años para una sentencia son inadmisibles.

7-¿Qué medidas deberían imponerse para reducir la piratería?

1.- Educación y sensibilización: Es necesario explicar en los colegios el valor de la Propiedad intelectual y lo que supone de beneficio para el país en términos de generación de riqueza y empleo.

2.- Aplicación de la ley penal con rigor y agilidad contra los responsables de las páginas de enlaces, "Release groups" y "uploaders".

3.- Mejorar la eficacia de la sección segunda de la Comisión de propiedad intelectual cuya labor desde su puesta en marcha en marzo de 2012 ha sido completamente inútil.

4.- Colaboración de los prestadores de servicios, proveedores de acceso, medios de pago y agencias de publicidad.

8- ¿Qué futuro le augura al cine?

Si se protege adecuadamente, el cine continuará siendo uno de los canales de entretenimiento y ocio más destacados. Seguramente cambiaremos la forma de verlo y además de las salas o el visionado en casa (Ya sea a través de soportes físicos o digitales), surgirán ofertas basadas en la interactividad con los espectadores (a través de las redes sociales, etc.).

Pero no debemos pensar en que unos modelos sustituirán a otros: La magia de la sala de cine es muy difícil de igualar; la continua mejora de la calidad de imagen y sonido puede ir más allá e incorporar sensaciones como el 3D, o experiencias sensoriales completas en las que sintamos el viento, la lluvia, los olores,...

El ser humano necesita la evasión que le proporcionan la música, el arte, el cine, ... y eso no parece que vaya a cambiar.

• Entrevista 5

Borja de Benito, responsable de comunicación de la Federación de Cines de España

1. ¿Qué función tiene la Federación de Cines de España? ¿Quién forma parte de ella?

Sus socios son empresarios de cine, empresas de exhibición cinematográfica, asociaciones y agrupaciones empresariales y entidades asociativas que puedan integrar las categorías anteriores. En su conjunto integran y vienen a representar el 85% del total de pantallas existentes en el país

Entre sus fines principales están:

- La defensa corporativa de sus Asociados.
- Facilitar e impulsar la mejora permanente de las condiciones en las que se desarrolla la actividad de sus miembros.
- Desarrollar una estructura asociativa empresarial que responda eficazmente a las necesidades de sus miembros.
- Representar, gestionar y defender los intereses generales y comunes de sus miembros ante la Administración y los distintos organismos tanto nacionales como internacionales.

2. ¿Cómo definiría la situación actual de las salas de cine?

La situación es complicada principalmente por el IVA y la piratería, aunque poco a poco estamos dando pasos positivos para salir de la crisis y ya el año pasado se incrementó la asistencia a salas de cine en más de 15% gracias al éxito de 8 apellidos vascos y al tirón de iniciativas como Fiesta del Cine o Miércoles al Cine, y la perspectiva para este año es seguir creciendo.

3. ¿Cómo afecta la piratería al cine?

La piratería es el principal problema del sector audiovisual. El sector legal, ya sean salas de cine, venta de DVD o plataformas online, tienen que competir con la gratuidad total en el consumo de películas. Además cada vez que se piratea se produce una fuga importante de ingresos para el Estado en términos de impuestos indirectos y se

pone en riesgo el empleo del sector audiovisual, que cuenta con un peso importante dentro del PIB.

4. ¿Y el IVA cultural?

La subida del IVA cultural, el más alto de la zona euro, ha venido a dar la puntilla a un sector frágil y que debería tener una mayor protección por parte del Estado como ocurre en otros países miembros de la UE como Francia, donde se ve a la cultura como uno de los principales motores económicos del país.

5. ¿Qué soluciones hay para estos problemas?

Por un lado, la reducción del IVA de las entradas de cine y por otro lado una Ley que realmente sea efectiva contra la piratería.

6. ¿Cómo ha afectado el proceso de digitalización a las salas de cine?

La digitalización ha supuesto un desembolso económico muy importante para el sector. Transformar una pantalla de cine en digital cuesta una media de 60.000€, y a día de hoy hay 2.800 pantallas digitales, lo que hace una inversión total (privada, sin ayudas de ningún tipo) de 168 millones de euros.

Lo que está permitiendo la digitalización es incrementar los contenidos que se pueden ofrecer en una sala de cine, desde las películas en 3D a reestrenos de películas clásicas pasando por proyecciones de ópera en directo o eventos deportivos.

7. El próximo mes de mayo tendremos otra vez la fiesta del cine. ¿Qué expectativas tienen para estos días?

Las expectativas siempre son buenas. Es un evento que ha calado muy bien entre los espectadores, que les gusta y lo apoyan de manera masiva. En términos de asistencia, cada edición ha sido una sorpresa muy agradable, aunque para nosotros todo lo que sea superar un millón de espectadores en tres días, es una cifra excelente.

8. Teniendo en cuenta los buenos resultados que se consiguen con estos días de descuentos, ¿no sería posible rebajar más los precios de las entradas en general?

La decisión de bajar el precio de la entrada corresponde a las salas de cine y es una decisión que se toma de forma libre e individual.

A día de hoy existe una gran variedad de ofertas que ofrece cada una de las salas de cine, que permiten utilizar descuentos a la hora de ir a un cine: tarjetas de fidelización, promociones por rr.ss, packs familia, etc.

9. ¿Qué futuro le augura al cine?

Para hablar del futuro del sector hay que empezar a solucionar problemas del presente. Seguimos, de una forma incompresible, soportando el IVA cultural más alto de toda la eurozona y unos niveles de piratería muy por encima de nuestro entorno, sin una Ley que regule ni proteja los derechos de autor por Internet de forma eficaz.

En cuánto al futuro más inmediato, estos próximos años los vemos con optimismo, en cuanto a las películas que llegarán a la cartelera. Películas que seguro que animarán a los espectadores a disfrutarlas en una sala de cine.